

ŞAYI: 6
HAZİRAN 2003

DİVANKAV

BÜLTENİ

**DÖRTDİVAN KÖROĞLU
7. YAYLA ŞENLİĞİ**

Dörtdivan'da Bahar

DİVANKAV

**DÖRTDİVAN KÖROĞLU
KALKINMA VE DAYANIŞMA
VAKFI BÜLTENİ**

SAYI: 6 HAZİRAN 2003

SAHİBİ:

Dörtdivan Köroğlu Kalkınma
ve Dayanışma Vakfı Adına
Yönetim Kurulu Başkanı

Ethem ERTUĞ

YAYIN KURULU

Ethem ERTUĞ
Ahmet ERSOY
Recep ŞENGÜN
Ali AKKAN
Mehmet YILDIRIM
Ahmet KOÇAK

Fotoğraflar : Mehmet YILDIRIM

Kapak : Süleyman YÜCEL

YÖNETİM YERİ

Dörtdivan Köroğlu
Kalkınma ve Dayanışma
Vakfı

İlkiz Sok. 16/3

06430 Sıhhiye/ANKARA

Tel&Fax: (0.312) 230 49 59

• Kaynak gösterilerek
Dergimizden alıntı yapılabilir.

- ★ Para ile satılmaz.
- ★ Bülteinde yer alan yazılardaki fikir ve görüşler yazarlarına aittir.
- ★ Bültemiz Basın Ahlak Yasası'na uymayı taahhüt eder.

Tasarım & Baskı:
Yücel Ofset Tesisi

Kazım Karabekir Cad. Köhür Çarşısı
7/12 - 3-4 - 06360 İskitler / ANKARA
Tel: (0.312) 342 31 11 - 12 - 341 95 96
E-posta: yucelofsetank@com.tr
www.yucelofset.com.tr

İÇİNDEKİLER

Başyazı	2
• Ethem ERTUĞ	
Dörtdivan'ımız İçin	
Tek Yürek Olalım	3
• Ali BİLGİ	
Geçmişten Günümüze	
Dörtdivan	4
Eğitim ve Öğretim	6
• Hayrettin KARAGÖZ	
İlçemizin İnsanlarına Dair ...	7
• Veysel TIRYAKI	
Vakıf Duası ve Bedduası	8
Dörtdivan Gerede Ovası'nda	
Yeraltısuyu Potansiyeli ve	
Sulamada Yeraltısuyundan	
Faydalanma İmkânları	10
• Metin TÜRKER	
Divan'dan Demokrasiye	
Sivil Toplum Teşkilatları ...	12
• Doç.Dr. Zekeriya ULUDAĞ	
Dörtdivan'ımızın Eğitim	
Seviyesini Birlikte Yükseltelim	13
• Gökhan MİSİRLİ	
Sofralarımızın Vazgeçilmez	
Ürünü : Patates	14
• Nazif BİLGİN	
DÖRTDİVAN	15
• Eyüp YURTSEVER	
A. Ümmi Kemâl (k.s.)	
Hazretleri	16
Dörtdivanlı Döndül Mevlüt ..	18
• Nail TAN	
Dörtdivan'da Orman ve	
Ormanın Önemi	20
• Mikail DURSUN	
Dörtdivan'da Panayır	21
Dülger Köyü	22
• Ali AKKAN	
Güneş ve Yağmur	25
• Mehmet SOLMAZ	
Değişen Dünya	25
• Ahmet KOÇAK	
DİVANKAV'DAN HABERLER	26
Kitap Tanıtımı	33

BAŞYAZI

Sevgili hemşehrilerim, Bültenimizin 6. sayısını çıkartıp sizlere sunmanın mutluluğu içindeyim. Bültenimizi kültürel ağırlıklı, sosyal ve tarihi açıdan daha çok araştırma yaparak çıkarmak istedik, ancak elde olan imkanlarla bu kadar yapabiliyoruz. Olabilen eksiklerimizden dolayı sizlerden özür dileriz. Bültenimizin çıkartılmasında emeği geçen bütün arkadaşlarıma, bültenimize yazılarıyla destek veren arkadaşlara, bültenimizde isimleri bulunan bütün firmalarımıza, basınıda emeği geçen Yücel Ofset'e ve bize maddi ve manevi destek veren herkese teşekkür ederim.

Değerli hemşehrilerim, sizlere her ortamda sık sık bahsediyorum Vakfımızın kuruluş amacı yörenize yönelik, insanımıza yönelik olarak sosyal-kültürel ve ekonomik olarak çalışmalarında bulunmak, bilgi sahibi olduğumuz konularda ilgililere imkanlar ölçüsünde destek vermektir. İhtiyaç sahibi, üniversitede okuyan öğrencilerimize burs veriyoruz. Bu yıl 26 öğrenciye burs verdik. Her yıl geleneksel hale gelen iftar yemekleri veriyoruz. Ramazan ayında ihtiyaç sahibi hemşehrilerimize gıda yardım paketi dağıtıyoruz. İnşallah bu sene 6 Temmuz 2008'de 7.'sini gerçekleştireceğiniz geleneksel hale getirdiğimiz Dört-

divan Köroğlu Yayla Şenliklerimizi düzenliyoruz. Sizlere bir arşiv olması dileğiyle çıkardığımız bültenimizin 6'ncı sayısını bilginize sunduk.

Sevgili hemşehrilerimiz, hepimizin büyük meselesi ilçemizin kalkınmış olması ve maalesef dışarıya göçün devanı etmesidir. Biz **DİVANKAV** olarak her dönemde siyasilerimizden başka şu sorunlarımızın çözümünü talep ediyoruz.

1. Otoyaldan ilçemize giriş çıkışın verilmesi, Dörtdivan-Gerede, Dörtdivan-Yeniçağa ve Dörtdivan - Kartalkaya yollarının turizm yolu ilan edilmesini istiyoruz.
2. Dörtdivan Ovasının sulanması,
3. Patatesçiliğin desteklenmesi,
4. Hayvancılığın bilhassa tavukçuluğun desteklenmesi,
5. Yaylalarımızın doğal yapıyı bozmadan turizmin hizmetine açılması,
6. Ankara istikamedinden gelenlerin Kartalkaya gidişlerinin ilçemiz üzerinden yapmaları için gerekli yolların yeniden yapılması,

Yukarıda bahsettiğim konuları eski siyasilerden talep ettiğimiz gibi yeni siyasilerimizden de ısrarla talep ediyoruz. Bu konular hakkında vekillerimizi heyetler halinde ziyaret edip kendilerine arz ettik. Ve-

Ethem ERTUĞ
DİVANKAV Başkanı
İnşaat Mühendisi

killerimiz bu konulara çok sıcak bakıyorlar. İnşallah bugüne kadar netice alamadığımız bu konularda bu dönem seçilen milletvekillerimizin gayretleri ile netice alacağımızı ümit ediyoruz. Şimdiden vekillerimize teşekkür ederiz.

Sevgili hemşehrilerim, Köroğlu dağlarından çıkıp Dörtdivan Ovası'nın ortasından geçen ve ovamızın can damarı olan Ulusu sayının Ankara'da kullanılacağına dair projelerin hazırlandığı, ihale aşamasına geldiği yapım için gerekli kredinin sağlandığını öğrenmiş bulunuyoruz. Ancak Dörtdivan'da yaşayan insanların da bu sudan faydalanması gerekmektedir. Bu nedenle yıllardır hayali ile yaşadığımız **Tekke Dereköy Barajı**'nın dikate alınmasını, Dörtdivan Ovası'nın sulanmasını buradaki tarımın ve ürün kalitesinin artmasını, dolayısıyla bölge ve ülke ekonomisine katkıda bulunmasını istiyoruz. Aksi halde Ulusu da giderse ova gelecekte daha kurak bir hale gelecektir.

Değerli hemşehrilerim; sizlerden aldığımız destekle meselelerimizi **DİVANKAV** olarak her ortamda dile getireceğimizi, çözümü için elimizden geleni yapacağımızı, yöremize ve insanımıza hizmete devam edeceğimizi bildirir, saygılar sunarım.

“Dörtdivan’ımız İçin Tek Yürek Olalım”

Değerli hemşehrilerim;

Belediye Başkanı seçileli 4 yıl oldu. 3.5 yıldır büyük ekonomik krizler, depremler ve belediye binamızın borcu sebebi ile çok sıkıntılı günler yaşadım ve hâlâ yaşamaktayım. Ama yine de Allah’a şükürler olsun dimdik ayakta-
yım ve Dörtdivan’ım için herşeye rağmen çalışmaktayım. Tek üzüntüm her gün göç veren bir Dörtdivan görmekteyim. Geçmiş eleştirmiyorum, **“Geleceğe iyi niyetle birlik beraberlik içersinde bakalım”** diyorum.

Başkanlığım süresince ilçe şehir merkezimizi ağaçlandırma, kaldırım, yol çalışmaları ile güzel bir görünüm kazandırmayı hedefledik ve bu amacımızı

gerçekleştirdik. Belediyemize; 1 İtfaiye, 1 Dozer, 1 Grader, 1 Üst Konteyniri ve ayrıca bir Büz makinası kazandırdık. Herşeye rağmen Dörtdivan’ı içerde ve dışarıda dü-rüst bir şekilde temsil etmeye çalışıyorum.

Değerli hemşehrilerim senenin 1 günü de olsa şenlik sebebi ile bu köşede sizlerle buluşuyor ve Belediyemizin çalışmalarını ve Dörtdivan’ımızın geleceğini sizlerle paylaşıyorum. Bu konuda DİVANKAV Yönetim Kurulu Üyelerine teşekkür ediyorum.

Ali BİLGİ

Dörtdivan Belediye Başkanı

Geçmiş bir kenara bırakalım; gelecek için birlik beraberlik içersinde mücadele edelim. Tekstil Fabrikası’nda 100 bayanımız çalışmaktadır, çok girişimde bulunduk. Kriz sebebi ile fabrika kuramadık. **“Benim Dörtdivan’ım bulunduğu konuma layık değil, daha iyi ve güzel olmalı”** diyor siz

Dörtdivanlı hemşehrilerime saygı ve sevgiler sunuyor ve sizleri Allah’a emanet ediyorum.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DÖRTDİVAN

Osmanlı'ya ilk iltihak eden Oğuz-Türk Beyliğinin merkezini oluşturan, son dönemde ilçe haline getirilen bir kasabamızdır. Gerede Ovasının batısında kahr, Türk Dünyasının her köşesinde değişik varyantlarıyla bilinen Köroğlu Kahramanı Ali Ruşen'in bu ilçemize bağlı Sayık Köyü'nden olduğu bilinmektedir. Bu nedenle son altı yıldır bölgede Yayla Şenlikleri yapılmaktadır. Ekonomik açıdan tarımsal yapıya sahiptir. Patates üretimi başlıca gelir kaynağıdır. Ayrıca hayvancılık ve özellikle tavukçulukla geçimini sağlayan büyük bir kitle vardır. Orman varlığı itibarıyla zengin turizmi potansiyeline sahiptir. İlçe'nin tüm çevre birimlerle ulaşım ağı mevcuttur. Son nüfus tespitine göre nüfus 9.528 olarak belirlenmiştir.

DÖRTDİVAN İLÇESİ'NİN TARİHİ

1074 - 1076 yıllarında Dörtdivan, Oğuz Türklerinin Kayı Boyu ile İskan edilen ve Türkleşen bir merkez olmuştur. Oğuzlar, geldikleri ve geçtikleri yerlerde anavatan hatıralarını canlandırmak için dağ, dere gibi mahallere anavurttaki benzer adları takıldıkları gibi kurdukları köylere de kabile ve boy adlarını vermişlerdir. Dörtdivan'da bu yerleşimlerin özlü şahidi olan bu köy isimlerini görüyoruz.

Adakınık, Aşağıdöğüş, Yukarıdöğüş, Bünyüş, Adaköy, Cemaller, Çalköy, Çardak, Çetikköy, Deveciler, Doğançılar, Dülger, Göbüler, Güdükler, Hacettler, Kargıbayramlar, Kışçılar, Çitler, Kuruca ve Ortaköy bunlardır. 1077 yılında Kutalmışoğlu Sileyman, Anadolu Selçuklu Devletini kurduktan sonra Gerede - Dörtdivan havalisi, Anadolu Selçuklularının himayesinde bulunuyordu. 1197'de I. Alaaddin Keykubat zamanında Dörtdivan'ın kurulduğu tahmin edilmektedir. Dörtdivan ismi de buradan gelmektedir. Evliya Çelebi'nin seyahatnamesine göre, Selçuklular devrinde Sultan I. Alaaddin Keykubat Bolu Beyi iken bu dağları feth ettikçe istira-

hat vermek için Divanküsü çaldığı yerlerdir ki; Bu yerlere Divan adı verilmiştir. Önceleri yedi divandan oluşan bölge zamanda üç divana düşmüş ve diğer divanlarla birleşerek Dörtdivan adını almıştır. 1692 - 1812 tarihleri arasında Bolu Sancağı'na bağlı bir Subaşılık iken 1812 - 1864 tarihleri arasında Bolu Viranşehir Sancağına bağlı 19 kasabadan biri olarak görülür. Daha sonra Bolu Mutasarrıflığı Kastamonu vilayetine bağlandı ve 1860 Devlet salnamesine göre Gerede, Bolu Mutasarrıflığının bir kazası ve Dörtdivan ve Çağa da nahiyesi oldu. 1990 tarihine kadar nahiye olan DÖRTDİVAN 9.5.1990'da ilçe olmuştur. Kastamonu Salnamesi'nden edinilen bilgilere göre 1700 yılında yapıp 1. Cihan Savaşı'na kadar Dörtdivan'da medreselerin olduğu haber verilmektedir. Bu medreselerde büyük alimler yetişmiştir.

Dörtdivan'lı Hilmi : Dörtdivan İlçesinin Doğançılar köyünde doğan Hilmi'nin doğum tarihi 1826'dır. 1903'de aynı köyde ölmüştür. Hilmi, İstanbul'da iyi bir medrese öğrenimi yapmış, aydın bir ailenin çocuğudur. Hilmi'nin dedesi **Hacı Müderris Ahmet Efendi** 19. yüzyılda köylerinde müderrislik yapmıştır. Annesi **Salihu Hatun**'dur. Sade ve Hece vezni ile yazdığı şiirlerinde çağın olaylarını dile getirmiştir.

Plevne Savaşı'nda üç oğlunu kaybetmiş ve onlar için şu dördlüğü yazmıştır.

Gerçi noksan olmuş ruzi beyitler

Zihnimiz dağıttı merhum yığitler

Çiğerimizde vardır, çok dettikler
Der-is beka oldu üç evladımız.

KRONOLOJİK TARİHİ

Osmanlılar idaresine geçtikten sonra Dörtdivan şu idari devreleri geçirmiştir.

1- Bolu Sancağbeyliği ve Kütahya eyaletine bağlı bir kasaba (1396-1692)

2- Bolu Sancağına bağlı bir subaşılık (1692-1812)

3- Bolu Viranşehir Sancağına bağlı 19 kasabadan birisi olarak görülür. (1812-1864)

4- Bolu Mutasarrıflığı Kastamonu vilayetine bağlı idi (1864-1869)

5- 1890 Devlet salnamesine göre Gerede Bolu Mutasarrıflığının bir kasabası, Dörtdivan nahiyesidir.

6- 1908-1916 yılları arasında ve 1916 müstakil Bolu salnamesine göre Dörtdivan, Gerede'nin bir nahiyesidir. 1923'ten 1990 yılına kadar nahiye olarak kalmıştır.

KÖROĞLU

XVI. Yüzyılda yaşamış bir kahraman ve halk şairidir. Bütün Türkiye Köroğlu'nun kahramanıklarını ve şiirlerini bilir. Oğuz tarihçisi **Faruk SÜMER** yeni bir incelenmesinde Köroğlu'nun ilçenin Aşağı Sayık Köyü'nün Hesinler Mahallesi'ndeki Körler ailesinden olduğu anlatılmaktadır.

COĞRAFI DURUM

Bolu topraklarının doğu kısmını kaplayan Dörtdivan İlçesi, daha önceleri Gerede İlçesinin bir nahiyesi idi. Güneyden Ankara'nın Çambdere İlçesi, doğudan Gerede İlçesi, Kuzeyden Yenice İlçesi, Batıdan Bolu Merkezi, güneybatıdan Kırıbrık İlçesi ile Ankara'nın Beypazarı İlçesi ile komşu ve sınırlıdır. Dörtdivan İl-

çe merkezinin yerleşim alanı 628 hektar, köyleri ile birlikte yüzölçümü ise 7927 hektardır. İlçenin rakımı yaklaşık 1150 m'dir. Son nüfus sayımına göre (2000 Yılı sayımı) Dörtdivan'ın ilçe merkezinin nüfusu 3335, köyleri (30 adet) ile birlikte toplam nüfusu 9.528 kişidir.

İklim: Dörtdivan ilçesi, ne deniz ikliminin ne de İç Anadolu'nun karasal iklimine aynen uyan bir iklim özelliği taşır. Her iki iklimin arasında geçiş alanıdır. Yazları serin, kışları soğuk geçer. Kış ayları daha ziyade kar yağışlıdır. En fazla yağmur ilkbahar aylarında yağar.

EKONOMİK YAPI

İlçede tarım alanı kısıtlı olduğundan ve iklimin sert olması nedeniyle halk geçimini sağlamak amacıyla büyük şehirlere göç etmektedir. Göç etmeyenler ise en çok geçimini ziraat ve hayvancılıkla sağlar. Arazinin nüfusa oranla az olması sebebiyle başka geçim imkanları arayan halk, çevre ormanlarda işçilik yapmak ve büyük şehirlerde çeşitli işlerde çalışarak (karpıcılık, boyacılık vb. inşaat işleri) geçimlerini sağlarlar. Dörtdivan halkının gözle görüldüğü bir kısım da Avrupa'da işçi olarak çalışmaktadır. Ayrıca son yıllarda ilçemizde patates ziraatı gelişmeye başlamıştır. İlçede fabrika yoktur.

TARIMSAL FAALİYETLER

Patates	% 10
Buğday	% 40
Arpa	% 30
Yem Bitkileri	% 7
Nadas	% 13

oranında ortalama ekiliş oranına sahiptir.

HAYVANCILIK

Hayvancılık bazen başlıbaşına bir faaliyet alanı olarak göze çarpmaktadır. Ağırlıklı olarak büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır. Kültür ırkı

inek (Holstein, Montefon vb.), melez inek, yerli sığır ve manda bulunmaktadır. Küçükbaş hayvancılık daha çok orman çevresi köylerde koyun ve çok az miktarda da keçi bulunmaktadır. Kütmes hayvanlarından ise tavuk, kaz, ördek ve hindi yetiştirilmektedir. Özellikle panayırda kuzmuş kaz, ördek ve tavuk gibi besilere rağbet oldukça fazladır. 1990 yılları başlarından itibaren entansif tarım yani yoğun yetiştiricilik işiyle uğraşan insanların sayısı artmıştır. Bunu şöyle ifade edebiliriz her köyde ortalama 1-3 adet olmak üzere 5000 veya 10 000 kapasiteli et tavukçuluğu (Broiler tavuk) kümeleri inşa edilmiş ve üretim yapılmaktadır. İlçede yaklaşık 150 adet bu tür broiler kümesi bulunduğu tahmin edilmektedir.

TARİHİ ESERLER

İlçemizin Yağbaşlar Köyünün Mursallar Mahallesi'nde Bizans kale kalıntıları vardır. Yukarısayık, Aşağıdöğ ve Sorkun köyleri arasında bir tepede Himmət Dede Türbesi, Kılıçlar köyünde Kırklar Türbesi, Çalköy'de Şehriban Nine Türbesi, Merkez Camii yanında Secamehmet Dede Türbesi bulunmaktadır. Ayrıca Yağbaşlar Köyü Mürseller mahallesinde Ayvadibi Şifalı Suyu bulunur.

DÖRTDİVAN'A BAĞLI KÖYLER

- 1- Adakank
- 2- Adaköy
- 3- Aşağı Döğ
- 4- Aşağı Sayık
- 5- Bayramlar
- 6- Bönüş
- 7- Cemaller
- 8- Çalköy
- 9- Çardak
- 10- Çetikköy
- 11- Çitler
- 12- Deveciler
- 13- Doğancılar
- 14- Dölger
- 15- Göbüler

- 16- Gücükler
- 17- Hacetler
- 18- Kargıbayramlar
- 19- Kılıçlar
- 20- Kurucaköy
- 21- Ortaköy
- 22- Ömerpaşalar
- 23- Seyitaliler
- 24- Sorkun
- 25- Süleler
- 26- Yağbaşlar
- 27- Yalacık
- 28- Yayalar
- 29- Yukarı Döğ
- 30- Yukarı Sayık

Dörtdivan Merkez Mahalleleri:

- 1- Kadınlar Mahallesi
- 2- Çavuşlar Mahallesi

DÖRTDİVAN İLÇESİNİN ULAŞIMI

Kara ulaşımının çok kolay olduğu bir ilçedir. Dörtdivan Ankara'ya 156 km, Bolu'ya 42 km, Gerede'ye 16 km, Yeniçağa'ya ise 7 km'dir. Otoban yakınından geçmesine rağmen otobana giriş ve çıkışı yoktur. Bu yönde çalışmalar devam etmektedir. Her gün Ankara'ya 2, İstanbul'a 1 otobüs yolu taşınmaktadır. Bolu'ya ve Gerede'ye her saat başı dolmuş seferleri yapılmaktadır.

ANKARA- DÖRTDİVAN OTOBÜS SAATLERİ

Ankara- Dörtdivan Hareket saatleri: 8.15 - 9.45 - 13.00

Dörtdivan- Ankara Hareket saatleri: 9.00 - 12.00 - 15.00

Not: Otobüsler hergün çalışmakta olup Ankara'dan hareket noktası Etilik garajlarıdır.

Ankara Etilik garajlarından bilet ayırtmak için telefon numarası:

0 312 341 30 31

Kaynak:

<http://www.dortdivan8m.com/tarih.htm>

Dörtdivan'ın bir önceki sayıma göre nüfusu ve Yıllık Nüfus artış hızı (DİE verileri)

İLÇE	1990 Genel Nüfus Sayımı Kesin Sonuçları			2000 Genel Nüfus Sayımı Kesin Sonuçları			Yıllık Nüfus Artış Hızı %		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Dörtdivan	13 499	2 787	10 712	9 528	3 335	6 193	-34,83	17,95	-54,78

EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Çağımızın hızla değişen şartları nedeniyle ortaya çıkan problemlerini gözlemlemek ve eğitimimizi bu şartlara uyum sağlayabilecek duruma getirmek zorundayız. Bu durumları görebilen toplumların mevcudiyeti de, göstergesi sağlam verilere dayanan eğitim kalitesi yüksek kişilerden oluşmaktadır. Teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilecek nesilleri yetiştirmek de eğitim kurumlarınıza düşmektedir.

Ülkemizin bilgiyi üretebilen, geliştirebilen ve ihraç edebilen bir toplum haline gelebilmesi için; eleştirci, buluş sahibi, ufkü geniş, üretici düşünen, kendini teknolojik gelişmelerin ışığında geliştiren ve vansatan fertler yetiştirmekle mülüm-

Etkili öğrenmeyi gerçekleştirebilmenin yolu; çocuğun bireysel farklılıkları yanında, fiziksel ve psikolojik yönüyle de yakinen tanımak ve hazır hale gelmesini sağlamaktır. Çocukların etkili öğrenmelerini sağlamada nazari bilgilerden çok, bilgi teknolojilerinden yararlanarak uygulamalı öğrenmeleri sağlanmalıdır.

Ülkemizde eğitimin kalitesini artırmak için bilgi teknoloji sınıfları çok hızlı bir şekilde yaygınlaştırılmaktadır. Bunun farkında olarak öğrenci velilerinin, imkanları ölçüsünde çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayarak yardımcı olmalıdır. İyi bir eğitim; başarılı bir iletişimle sağlanabilir. İletişim, konuşmadan ibaret değildir. Nevi, ne zaman, ne-

Hayrettin KARAGÖZ

Döndüvan İlçe Milli Eğitim Müdürü V.

zaman, çocuğun istek ve ihtiyaçlarının yerine gelmediği problemlerinin olduğu zamandır. Çocukların istek ve ihtiyaçları karşılanırken, duygusalıktan uzak akılcı davranılmalıdır. Bu durum kendisine hissettirilmelidir. Çocukların problemlerini kendilerinin çözmelerinin-

bilimleri ise onların ilgi, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda, gelişim özellikleri gözönünde bulundurularak, etkili öğrenmenin yol ve biçimleri belirlenmelidir.

Bu süreçte, çocuklarımızı dinlerken iyi anlayabilmek, kendimizi çocuğun yerine koyarak, değerlendirmesini ona göre yapmalıyız. Bu açıdan etkin dinlemenin en uygun

durumunu gerçekleştirebilmek ise çocuğun en iyi şekilde eğitilmesiyle mümkündür.

Unutmamalı ki, en iyi yatırım çocuğa yapılan yatırımdır.

İLÇEMİN İNSANLARINA DAİR...

Yetmişli yılların başlarına kadar, hemşehrilerimiz yalnızca Dörtdivan'da yaşar, uzun kış gecelerini odun sobalarının başında, köy ocaklarının samimi atmosferinde keyifli sohbetlere dalarlardı. Yaz gelir öküzlerin çektiği arabaların gıcirtısı tüm ovayı kaplar, insanlar harıl harıl kışa hazırlanırdı.

Omuzunda heybelerle yollara düşen insanların telaşı olmasa "Cumma"yı bilmez, "Pazar"ları hatırlamazdık bile. "Hayvan pazarı"ndaki o insanın kolunu koparıncasına yapılan pazarlıklar hep gerilerde kaldı artık. "İgne atsan insan üzerine düşer" birbirini kaybedenlerin inıdadına bozuk sesli belediye hopörleri yetiştirdi.

Bizler için "Cumayeri" şehir, "Gerrede" ulaşılmaz bir yerdi. Soğuk kış geceleri "14 numara" isli lambanın altında koyu sohbetlere konu olur. Demli çaylar "Birinci" eğarasından çıkan dumandan karışır, sohbet uzar da uzardı.

Henüz gurbet daha keşfedilmemişti. Küçük büyüğü bilir, büyük de onu severdi. Kimse yalan-dolan bilmez, komşu varını-yoğunu komşusuyla paylaşır, bayramlar bayram gibi kutlanır, ölüm herkesi ağlatır, düğünler de hep beraber oynardık.

Tarihimizi bilir, örfümüzü-an'ane-mizi yaşatar, gelecekte hep ümit var olurduk. Belki fakirdik ama gülen gözlerimiz, mutlu yüzlerimiz, birbirini seven insanlarımız vardı.

Derken... yanı başımızdaki Ankara'yı İstanbul'u, şehirleri keşfettik. Gurbeti tanıdık. Ne olduysa bundan sonra oldu bize.

Ankara'nın arka bahçesi kadar yakın memleketimizden koptuk, birbirlerini tanımayan akrabalar, bayramları yaşamayan çocuklar yetiştirdik, odun sobalarının başındaki tatlı sohbetleri evlerimizde "pembe diziler" aldı artık. Köyümüzün tozlu sokaklarından utandırıldık.

Oysa biz, yalnız ilçemizde değil, yalnız ülkemizde değil, tüm dünya da haklı bir ün yapmış, mertlik ve yiğitlik timsali, zalime karşı mazlumun koruyucusu büyük kahraman, büyük

ozan KÖROĞLU'nun torunlarıyız. Yaşlıları ve zayıfları koruyan, dertli-lerin dertini dert edinen bir kahramanın torunları.

Bu asil duruşun mirasçısı olarak aslında çok hızla gelişen ve değişen dünyada kendi özbenliğini ve kültürünü yaşatan, toprağıyla, örf ve an'anesiyle bağını koparmayan ender yerlerin başında olduğumuz gerçeğini de ifade edelim.

Ancak artık şehirlerin, kentlerin hatta ülkelerin, nüfusların anladıklarını yitirdiğı, dünyanın globalleşen küçük bir köye dönuştüğü günümüzde özümüzle dindik ayakta kalmanın zorluğunu hep biliyoruz. Bizi biz yapan, bizi Dörtdivan'lı yapan, bizi Köroğlu gibi anlatan değerlere hep birlikte beraberce ulaşmak durumundayız.

Bir yandan gelişen ve değişen dünya şartlarında yerimizi alırken, bir yandan gelenek ve göreneklerimiz de yaşatmanın çabasında olmalıyız. Bizim üzerimizde bir sorumluluk olarak duran bu durumu bizden sonra gelenlere emanet etmek durumundayız. Toplumsal yaşam herkese bir takım görevler yükler. Hiç kimse tek başına başarılı da olamaz. İleri toplumlarda bu durum "hemşehrilik" bilinciyle hep aşılıştır. Herkes yaşadığı yerli sorunlarına ilgi duyarak, çözümüne katkıda bulunacaktır. Kısacası sorunların üstesinden gelmenin yolu "hemşehrilik" bilincini geliştirmektir. Doğup büyüdüğümüz bu topraklara olan borcumuzu ödemenin yolu herkesin elini taşın altına koyması ile mümkün olacaktır.

Dörtdivanlılar olarak doğup büyüdüğümüz ecdadımızın bedenlerini saklayan bu topraklara borcumuz vardır.

Bu bir hizmet aşkıdır aynı zamanda. Birbirimize kenetlenmiş insanlar olarak birlik içinde, dirlik içinde, yardımlaşma duygusuyla yürüdüğümüz bu dayanışmayı sürdürdüğümüz sürece aşamayacağımız engel de yoktur.

Gerek ilçemizde yaşayan ve gerekse ilçemiz dışında yaşamak zo-

Veyisel TIRYAKI

İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü Daire Başkanı

runda kalan insanlarımızın hem ilçelerine, hem de birbirlerine olan bağlarını güçlendirmek birbirleriyle olan ilişkilerini sıcak tutmak amacıyla kurulan DİVANKAV (Dörtdivan Köroğlu Kalkınma ve Dayanışma Vakfı) bu konuda atılan önemli adımların başında gelir. Örf ve adetlerimizi yaşatmanın yanında hemşehrilik bilincini canlı tutarak ilçemizin sorunlarıyla da yakından ilgilenen bu oluşumu desteklemek hepimizin üzerinde bir görev olarak duruyor. Bu amaca yönelik çalışmalar ve etkinlikler kim tarafından yapılırsa yapılsın bizlere desteklemek düşer. Çünkü ilçemize yönelik her faaliyet kimsenin şahsı malı da değildir.

Köroğlu'nun Torunları;

Vakfımız sayesinde sayımız az olsa da, sesimiz daha gür, gücümüz daha fazla, duruşumuz daha sağlam, kollarımız daha geniş, ufkumuz-hedefimiz artık daha büyüktür.

Köy-kasaba, mahalle ayırmadan Dörtdivanlıları, birleştirmeyi hedefleyen, bütün hemşehrilerimize hizmet etmek isteyen, elleri ve yürekleri hemşehrilik muhabbeti ile kucaklayan herkesin gücünden daha etkin ve güçlü bir Dörtdivan, iyi ve kötü günleri paylaşma da vefalı bir arkadaş topluluğı oluşturmak durumundayız.

Kıymetli hemşehrilerimiz;

Dörtdivanlılar olarak bunu gerçekleştirecek bilgi, tecrübe ve imkana sahibiz. Yaşadığımız toplumda daha güçlü, daha etkili ve daha huzurlu bir Dörtdivan temennisiyle..

VAKIF DUASI

Her kimse ki;
Vakıflarımın bekâsına özen
ve gelirlerinin artırılmasına
itina gösterirse;
Bağışlayıcı olan Allahu Teâlâ'nın
huzurunda ameli güzel
ve makbul olup,
mükâfaatı sayılamıyacak
kadar çok olsun,
dünya üzüntülerinden korunsun
ve muhafaza edilsin.

(Kanuni Sultan Süleyman Vakıfı'yesinden)
950 H / 1543 M

VAKIF BEDDUASI

"Allah'a ve Ahiret gününe inanan, güzel ve temiz olan Hazreti Peygamberi tasdik eden, Sultan, Emir, Bakan, küçük veya büyük herhangi bir kimseye, bu vakfı değiştirmek, bozmak, nakletmek, eksiltmek, başka bir hale getirmek, iptal etmek, işlemez hale getirmek, ihmal etmek ve tebdil etmek helal olmaz. Kim onun şartlarından herhangi bir şeyi veya kaidelerinden herhangi bir kaideyi bozuk bir yorum ve geçersiz bir yöntemle değiştirir, iptal eder ve değiştirilmesi için uğraşır, fesh edilmesine veya başka bir hale dönüştürülmesine kastederse, haramı üstlenmiş, günaha girmiş ve masiyetleri irtikap etmiş olur. Böylece günahkarlar alınlarından tutularak cezalandırıldıkları gün Allah onların hesabını görsün. Mâlik onların isteklisi, zebaniler denetçisi ve cehennem nasibi olsun. Zira Allah'ın hesabı hızlıdır. Kim bunu işittikten sonra, onu değiştirirse onun günahı, değiştirenler üzerindedir. Kuşkusuz O, iyilik edenlerin ecrini zayi etmez..."

(Sultan II. Beyazid'in 1 Şubat 1495 Tarihli Vakfiyesinden)

Dörtdivan Gerede Ovası'nda Yeraltısu Potansiyeli ve Sulamada Yeraltısu Yoluyla Faydalanma İmkânları

1. GİRİŞ

Bilindiği gibi su; yeryüzünde canlıların normal yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli temel unsurlardan biri olup stratejik öneme sahiptir. Suyun bulunmadığı yerde hayatın devamı imkansızdır. Çünkü su; hayattır, ısıktır, insana hitaf edilmiş bir iktisadîdır. Genelde su kaynakları yeraltı suları ve yerüstü suları olarak iki grupta incelenmekte birlikte aslında birbirini tamamlayan ve devamlı etkileşim halinde bulunan tabii kaynaklardır. Nitekim bahar yağmurlarından sonra kaynak sularının, çeşmelerdeki suların artması, yaz sonlarına doğru da kaynak sularının azalması ile birlikte ırmak ve nehirler deki suyun azalması bunun en güzel örneğidir. Yeraltı sularının bir diğer özelliği de kirlenmeden daha az etkilenmesi ve yetersiz olduğu durumlarda yerüstü sularına takviye olması nedeniyle önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Bu nedenle su kaynaklarının araştırılması, geliştirilmesi, korunması ve faydalarının artırılması önemlidir.

Ülkemiz su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi ile ilgili sorunları çözümlenmesi amacıyla 26 havzaya ayrılmıştır. Yapılan hidrojeolojik çalışmalarla kullanılabilir su gücü, inşa edilebilecek tesislerle sulanabilecek alanlar, üretilebilecek enerji ve kontrol altına alınabilecek taşkın ve rüsuhat kontrolleri belirlenmektedir. Ayrıca ova bazında yapılan çalışmalar ile yeraltı suyu rezervlerinin tespiti ve kullanım durumları da araştırılmaktadır. 1956 yılından günümüze kadar 235 ova da yeraltı suyu rezervinin tespiti ile ilgili etütler tamamlanmıştır. Yapılan hesaplamalara göre ülkemizde emniyetli işletmeye uygun yeraltı suyu potansiyeli 13,6 milyar m³/yıl bulunmuştur.

2. OVA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Dörtdivan-Gerede ovası; ülkemizde yeraltısu rezerv tesbit çalışmalarının tamamlanmış 235 ova dan biri olup drenaj alanı 1577 km² olan Gerede ve Dörtdivan ilçelerinin 301 km²

büyükliğindeki en büyük ve önemli ovasıdır. Ortalama yükseklik 1150 metre olup ova çevresinde önemli engebeler mevcut. Ovada Orta Anadolu iklimi hüküm sürer. Yıllık ortalama yağış 684 mm'dir. Hakim bitki örtüsü alçak kısımlarda söğüt ve kavak, yüksek dağlık kısımlarda da orman ağaçlarıdır.

3. SU KAYNAKLARI VE FAYDALANMA

3.1. Yüzey Sularından Faydalanma: Bölgede bir çok küçük ve orta büyüklükte akarsuyun bulunmasına rağmen debilerinin ilkbahar aylarında eriyen karlar ile yükselmesi, yaz aylarında da çok düşmesi nedeniyle geniş çapta kullanılması söz konusu değildir. Bununla birlikte bazı dere-lerden Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından tesis edilen Regülatörler ile sulama yapılabilmektedir. Ayrıca bazı kesimlerde düşük seviye- li akarsular daha yukarılardan çevrilerek sulama imkânları sağlanmaktadır.

3.2. Yeraltı Suyundan Faydalanma: Özellikle köy ve kasaba içme sularının sağlanması, hayvanların su ihtiyacı ve küçük bahçelerin sulanmasında yeraltısu yoluyla faydalanılmaktadır. Bu sular ya tabii kaynak suları ya da adi ve derin sondaj kuyuları ile gerçekleştirilmektedir. 1958 yılından beri de içmesini temini amacı ile açılmış sondaj kuyuları ile derin akifer sulamalarında da faydalanılmaktadır.

4. YERALTI SU KAYNAKLARI VE YERALTI SUYU POTANSİYELİ

Yeraltı suyu rezervinin tesbitinde ve suları analizinde 3 çeşit kaynaktan yararlanılmıştır. Bunlar;

4.1. Adi Kuyular: Gerede-Dörtdivan ovasında 100 ün üzerinde adi kuyu mevcuttur. Bunların 92 adedinde statik seviye ölçümleri ikmal edilerek tabloları yapılmıştır.

4.2. Çeşme ve Kaynak Suları: Ovada 680'e yakın menba ve çeşme bulunmaktadır. Bunların hepsinden numune alınarak tahlilleri yapılmıştır.

4.3. Derin Sondaj Kuyuları:

Dr. Metin TÜRKER
DSİ İşletme ve Bakım Dairesi
Başkan Yardımcısı
melint@dsi.gov.tr

Dörtdivan - Gerede ovasında DSİ Genel Müdürlüğü tarafından açılmış 4 araştırma kuyusu ile 13 adet içme kuyusu bulunmaktadır. 1969 yılında açılan kuyuların derinlikleri 43 - 130 m arasında değişmektedir. 1957, 1958 ve 1959 yıllarında açılan 13 kuyunun derinlikleri de 11-101 metre arasında değişmektedir.

Bütün bu kaynaklarda yapılan ölçüm ve hesaplamalara göre drenaj alanına düşen suyun 162 milyon m³/yıl ve emniyetli olarak çekilebilecek su miktarının da 32 milyon m³/yıl olduğu hesaplanmıştır.

5. SU KALİTESİ

Dörtdivan - Gerede ovasındaki yeraltı suyu geniş formda tetkik edilmiş; sondaj, kaynak ve adi kuyulardan alınan su numunelerinin kimyasal analizleri yapılmıştır.

5.1. Adi Kuyu Suları, Kaynak ve Çeşme Sularının Kimyasal Özellikleri:

a-) 25 °C'deki EC (Elektrik Geçirgenlik) 50 - 5500 micronhos/cm dir.

b-) PH 7'den büyük, dolayısıyla bazik özellik taşımaktadır.

c-) Sertlik 2-151 FS arasındadır.

d-) Ortalama olarak 1000'e yakın numunenin analizinden sadece 40 tanesinde organik madde miktarı 3.5 O m³/lt nin üzerinde bulunmuştur, incelenen suları;

% 10,2'si C₁S₁

% 76,8'i C₂S₂,

% 11'i C₃S₁,

% 2'si de C₄S₁ sınıfında olduğu tesbit edilmiştir.

5.2. Derin Sondaj Kuyularında-ki (4 Araştırma-13 İçmesuyu) Analiz Sonuçları;

a-) Genelde Bazik

b -) EC 160-300 micronhos/cm (25 °C)

c -) Sertlik 9,8 - 22 FS

d -) Sulfamasuyu sınıfı C_2S_1 .

e-) Hakim tuz $CaHCO_3$

Yapılan detaylı analiz çalışmalarının sonucunda suların içme suyu açısından standartlara uygun olduğu tesbit edilmiştir. Buna göre ovada sadece C_2S_1 , orta tuzlu az sodyumlu suların bulunduğu tesbit edilmiştir.

Suların Milcox Diyagramı ile yapılan sulanaya uygunluk derecelerinin araştırılması sonucunda, suların sulama açısından sınıfının çoğunlukta çok iyi, iyi kullanılabilir özellikte olduğu tesbit edilmiştir. RSC değerleri de 2,5 den küçük hesaplanmıştır.

Ayrıca sanayide kullanımı açısından değerlendirildiğinde born ve filtrelenile $CaHCO_3$ 'ün çözmesi ile kireçlenme ve çürümelere neden olabileceği belirtilmiştir.

6. SULAMA YERALTISUYU KULLANIMI İMKANLARI

Ülkemizde sulamada yeraltısuyu kullanımı iki şekilde yaygın olarak görülmektedir.

6.1. Özel Şahıs Kuyuları ile Yapılan Sulamalar: 167 sayılı yasa gereği 10 m nin altında olan kuyular için DSI'den belge alma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu tip kuyular için DSI'den "Tarımsal Sulama" amaçlı alınan belge ile Elektrik Dağıtım Şirketine müracaatları durumunda tarımsal sulama indiriminden de faydalanabilmektedirler.

6.2. Sulama Kooperatifi Vastasıyla Yapılan Sulamalar: Yeraltı suyundan yapılan bir diğer sulama şekli de köylerdeki çiftçilerin bir araya gelerek kurdukları "Sulama Kooperatifi" vastasıyla DSI ve KHGM ne yaptıkları Yeraltısuyu pompaj tesislerinden yaptıkları sulamalardır.

Bir bölgede yeraltı suyu sulama kooperatifinin kurulabilmesi için, o bölgenin yerüstü su kaynaklarından sulanması imkanının bulunmaması, ekonomik olmaması ve kooperatif kurulmasına yetecek miktarda yeraltı suyu rezervinin bulunması gereklidir.

Sulama Kooperatifi kurmak ve devlet tarafından inşa edilecek yeraltı suyu pompaj tesislerinden faydalanmak amacıyla, Köy Mühtarlığı veya sulamadan faydalanacak çiftçiler yeraltı suyu sulamaları için Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü veya taşra teşkilatlarını müracaat etmektedirler.

Müracaat işlemi sonucunda ilgili il müdürlüğü teknik elemanlarıyla kooperatifin kurulması için gerekli çalışmaları başlatırlar. Eğer bölgede yerüstü su kaynakları ile sulama imkanı yoksa veya yetersiz ise yeraltı suyu rezervi ve sulanabilecek arazi sınırlarının belirlenmesi için komu DSI Genel Müdürlüğüne intikal ettirilerek sulanacak alan ve rezerv çalışmaları yapılır.

Kooperatife kurulabilmesi için en az 7 çiftçinin, devlet yatırımlarının yapılabilmesi içinde en az 15 farklı isimde çiftçinin bulunması gerekmektedir. Yeraltı suyu sulama kooperatifinin kuruluş işlemleri Tarım Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Kooperatif Ticaret ve Sicil Gazetesinde ilanı ile tüzel kişilik kazanır. (X)

Türkiye'de yeraltı suyu sulama kooperatiflerine ait yatırım hizmetleri DSI Genel Müdürlüğü ile Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü arasında 1966 yılında imzalanan ve 1973 yılında da yenilenen protokol esaslarına göre yürütülmektedir.

Sulama kooperatiflerine DSI tarafından inşa edilen ve geri ödeme kapsamında bulunan yatırım kalemleri:

- Derin sondaj kuyularının açılması,
- Motopompların alımı ve montajı,
- Barakaların tesisi,
- Elektrifikasyon tesislerinden oluşmaktadır.

Sulama kooperatifi sulama alanla-

rında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan yatırımlar da:

-Sulanma şebekesi ile ilgili yatırımlar,

-Topraklaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri ile ilgili yatırımlardır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü yatırımları hibe niteliği taşınmakta olup DSI Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen yatırımlar için yapılan masraflar devir sözleşmesi esaslarına göre ilk 3 yıl ödemesiz, 12 yıl eşit faizsiz taksitler halinde olmak üzere toplam 15 yılda tahsil edilmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilindiği gibi yeraltı suyu, yüzey sularına bulunmadığı veya yetersiz olduğu durumlarda büyük önem taşınmaktadır. Yapılan çalışmalar sonucunda tesbit edilmiş değerler göre ovada önemli miktarda yeraltısuyu rezervinin olduğu söylenebilir. Bundan dolayı;

- Ovada köy ve kasaba bazında sulama kooperatifleri kurularak DSI ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlükleri tarafından inşa edilen yeraltı suyu pompaj tesisleri ile rezerv sudan sulamada kullanma imkanının sağlanması düşünülmelidir.

- Gerekli çalışmalar yapılarak içme ve kullanma suyu olarak faydalanılması araştırılmalıdır.

- Sulama kooperatiflerinin dışında ilgili kuruluşlardan gerekli izinler alınarak derin sondaj kuyularından içme, kullanma ve sulama amacıyla ferdi olarak ta yararlanılabileceği düşünülmelidir.

Ovada ferdi veya sulama kooperatifleri için yeraltı suyu sulama tesislerinin özellikle yaz aylarında ortaya çıkan su eksikliğinin gidermede ve buna bağlı olarak ta sulu tarım alanlarının genişletilmesi ve rasyonel üretim planlarının uygulanmasında önemli katkıda bulunacağı söylenebilir.

Kaynaklar

1. Gerede-Döndüvan Ovası Hidrojeolojik Etüt Raporu, (Yayınlanmamış) DSI Genel Müdürlüğü, Ankara 1970
2. Jeoteknik Hizmetler ve Yeraltısuları Dairesi Başkanlığı 2002 Mali Yılı Cretim Sonuçları, Ankara 2003
3. Toprak ve Su Kaynaklarının Geliştirme Semineri, C. I, II, Ankara 1994
4. DSI Genel Müdürlüğü, Jeoteknik Hizmetler ve Yeraltısuları Dairesi Başkanlığı, Planlama Şube Müdürlüğü Dokümanları, 2003

Divan'dan Demokrasiye Sivil Toplum Teşkilatları

Son zamanlarda girmeye çalıştığımız bir medeniyetin kapısında demokrasi, insan haddi ve hüriyetlerin genişletilmesi için, bilimde ve teknolojiye ilerlemek için ve hepsinden de önemlisi insan aklının insanca kullanılabilmesi için gayret etmekteyiz.

Medeniyet süreci fasıllı olmadığından insanlığı kapsayan bir bütün olarak ele alınmak ona göre yorumlanmak zorundadır. Yani bu anlamda her toplumun ve her milletin medeniyet kervanına katkısı olmuştur ve olmaya devam edecektir.

Türk Milleti iki bin yıl aşkın mazisi ile medeniyet sürecine en fazla katkıda bulunan milletler arasında yerini almıştır.

Bunun en tipik örneklerinden biri; güzel ilçemizin adında gizlidir. Bir Alman seyyahın XIX. Yüzyılın sonlarında İç Anadolu ve Batı Karadeniz'de yapmış olduğu seyahatini anlattığı hatıralarında Dörtdivan'ın dört farklı divan merkezinden oluşan idari bir yerleşim merkezi olduğundan söz etmektedir. Evliya Çelebi, Gerede civarında yaşayan Türklerden söz ederken, Selçuklular zamanında dağların her fethedilişinde divani edip, köş çaldırıldıklarından bahsetmektedir.

Burada *divan*'ın bir yerleşim yeri veya bir idare şekli olup olmadığından söz edip bu konudaki tarihsel delilleri sıralamak istemiyoruz. Ancak hemen şunu belirtelim ki Türkler hem toprağı kullanmayı ve onun üzerindeki iskan meselesini en güzel biçimde çözmeyi hem de burada yerleşen ahalinin idari, sosyal, ekonomik ve dini problemlerini birlikte ele almayı ve çözüm bulmayı zaman içerisinde başarmış, hatta bu kabiliyetini Cumhuriyet'e taşıyarak gelişen şartlara kısa sürede uyum sağlamayı becerebilmiş bir millet olarak temayüz etmiştir.

Konuyu açıklamak için Evliya Çelebi Seyahatnamesi bu konuda tek kaynak olmamasına karşın, Dörtdivan ilçesinin bir yerleşim ve idari merkez olarak Anadolu'ya yapılan Kafkas göçlerinden önce oluştuğu anlaşılmaktadır.

Hemen şunu belirtelim ki, Selçuklu Türk Devleti geleneği Anadolu'da Osmanlılar döneminde de uzun süre de-

vam etmiş ve muhafaza edilmiştir. Türk idarecilerin hem yerli ahalinin işlerine ve yaşayış tarzlarına doğrudan doğruya müdahale etmedikleri hem de Türk-İslam devletleri zamanında oluşturulan idari ve sosyal yapının muhafaza edilerek halkın birlik ve dirliğini bozacak yönde değişim hareketlerine aşırı derecede yönelmemesi şeklindeki bir düşünceden hareket edersek, başlangıçtan itibaren merkezden uzakta oluşan yerleşim birimleri yine merkezi devlete bağlı olmak kaydıyla bir anlamda ekonomik, sosyal, kültürel ve dini hayatını hatta idari işlerini dahi bireysel ve toplumsal olarak katıldığı faaliyetler vasıtasıyla yürüttüğü anlaşılmaktadır. Dörtdivan bunun en tipik bir örneği olarak görülebilir. Çünkü Dörtdivan'ın dini bir ibadet mahalli olması, halkın ihtiyaçlarını karşıladığı pazar yerinin burada kurulması aynı zamanda haftada bir defa da olsa bir araya gelen insanların gelişen olayları öğrenmesi, yerleşim alanının etrafında bulunan köyleri ilgilendiren her türlü kararın duyulması veya varsa itirazların iletilmesi, bireysel ve toplumsal problemlerinin çözümünü divanın önde gelenlerine bildirmesi ve çözüm araması... nüfus işlemleri, vergi v.s. gibi konular itibarıyla bir anlamda ova meclisi olarak düşünülməsi gayet tabiidir.

Bütün bu satırlar dikkate alınırsa yönetime katılmak, yönetmek, yönetmenden sorumlu olmak, alınan kararlarda etkili olmak veya kararların uygulanmasında aracı olmak. Bütün bunlar göstermektedir ki Türk insanı ve Dörtdivan bölgesi ahalişi bugün hala gerçekleştirmeye çalıştığımız katılımcı demokrasiye pek de yabancı olmasa gerek. Elbette esasları ve prensipleri bakımından Türk idare teşkilatı ve yerleşim sistemini demokrasi kavramı itibarıyla birebir karşılaştırmak mümkün değilse de en azından yaşam şekli itibarıyla iki yönetim biçimi bakımından konunun araştırmaya değer olduğu kanaati hasıl olmaktadır.

Diğer taraftan Türk toplumunun engin bir hoşgörüye dayalı olan hayat tarzı göz önüne alınırsa bu düşüncenin temel dayanakları da ayrıca bulunabilir sanırım. Şayet demokrasinin çok basit anlamda kendi kendini yönetmek

Doç. Dr. Zekeriyâ ULUDAĞ
Ondokuzmayıs Üniversitesi
Samsun Eğitim Fak. Öğ. Üyesi

demek olan idari tarafı bir tarafa bırakarak, hayatımız boyunca toplum halinde yaşayabilmenin gereği olarak aile, kulüpler, sendikalar, dernekler, birlikler gibi farklı gruplar oluşturarak insanı tarafımızda gerçekleştirebiliriz. Bu bir taraftan insanların birbirlerine tahammül etmelerine, katlanmalarına, hoşgörülerine dayanırken, diğer taraftan gruplar arasında bir amaç uğrunda belirli yöntemler takip edilerek belli bir konuda kararlar alınmasını da gerektirmektedir. Yani kendi bireyselliği içinde hayatını sürdürenler kolektif konularda hem kararlara hem de kararların sorumluluğuna katılmak zorundadırlar. Bu anlamda demokrasi kolektif kararlar alınmasıdır. Dolayısıyla alınan kararlarda herkesin eşit oranda payı olması gerekmektedir. Bu durum hem halk denetimini hem de haklarda eşitliği çağrıştırmaktadır. Modern demokrasi eski Yunan'da olduğu gibi doğrudan yönetime katılma şeklindeki demokratik bir yöntemin bugün gelişmiş ve genişlemiş toplumlar da uygulanma imkanının olmadığı düşüncesiyle temsili fakat katılımcı bir demokrasiyi talep etmektedirler. Artık azınlığın haklarının da korunması amacıyla demokrasi bugün bir çoğunluk rejimi olarak değil daha çok çoğulculuk olarak algılanmakta ve yaşamımıza çağrışmaktadır.

Buradan hareketle, hayat tarzı ve rejim biçimi olarak demokrasi ile kaba esasları itibarıyla özellikle halkın Anadolu'da kararların katılması bakımından ilginç bir konu olarak ifade edilebilir. Sadece şunu belirtelim ki Türk halkı, hem yönetime katılma hem de alınan kararlarda ortak sorumluluk paylaşma konusunda tarihin belli bir sürecinde etkili olmuştur denilebilir.

Demokrasinin bugün korunmasının ve uygulanmasının en büyük teminatı toplum üzerinde geniş bir yapının gücüne sahip olan devlettir. Devletin bu konudaki gücü tartışmasız olarak kabul edilmektedir. Tek taraflı bir güç dengesi modern demokrasilerde pek de onaylanan bir durum değildir. İşte bunu dengeleyebilmenin önemli yollarından biri sivil toplum örgütleridir.

Bu açıdan konuya baktığımızda tarafsız yönüyle meslek örgütlerini temsil eden ahi birlikleri ve vakıflar açısından Türk toplumunu bütün dünyaya neredeyse önderlik etmiştir. Bir taraftan toplumsal dayanışmayı sağlarken diğer taraftan ekonomik ve sosyal dengeleri gözeterek halkın bir arada yönetimi karşısında salıpsız kalmasını önlemiştir, denilebilir.

Bugün için merkezi yönetimlerin karşısında her alanda kendilerine ihtiyaç duyulan sivil toplum örgütleri bir taraftan demokrasinin sapı görevini üstlenmiş diğer taraftan toplum kalkınmasını oluşturduğu örgütler vasıtasıyla teşvik etmektedirler.

Her ne kadar günümüzde, küreselleşen bir dünyadan söz ediliyor ve bu küreselleşmenin içinde gittikçe artan bireyselleşme kendini hissettiriyorsa da toplumun ancak dayanışmacı bir ruhla kalkınabileceğini de unutmamak gerekiyor. Her birlik kendi içinde oluşturacağı bir amaç doğrultusunda toplum ve ülke kalkınmasının ateşleyici unsuru olurken, üyelerinin, bölgesinin, ülkesinin mutluluk ve refahına katkıda bulunacaktır. Kaldı ki bu ruh bize hiç de yabancı değildir. Çünkü bu öz kölelerini tarihinin derinliklerinde sadece üzeri küllenmiş vaziyette bulacaktır.

Konunun en acı tarafı ise bölgemiz ve bölge insanımız açısından ortaya çıkmaktadır. İnsanımızın henüz işin farkına varanmış olmasa, kalkınma hamlesini ya devletten ya da bir başkasından beklemesi, birlikler oluşturarak kendi kaynaklarına yönelmemesi ilçemizin hem ülkemiz hem de il bazında kalkınma standartlarını yakalaması şansını her gün biraz daha azaltmaktadır.

Sonuç olarak, tarihten gelen bir geleceği kalkınma hamlesi haline dönüştürebilmek ve medeni toplumların bugün ulaştıkları seviyeyi yakalayabilmenin yolu aklın önderliğinde bilime dayalı teknolojik kalkınmayı sağlayabilmektir. Bunun yolu ise; mazi ile hali birleştirmekten geçer.

**Vakfımızca burs verilen
bir öğrencimizden çağrı:**

Dörtdivan'ımızın Eğitim Seviyesini Birlikte Yükseltelim

Sevgili Hemşehrilerim;

Dörtdivan İlçesi Kültür ve Dayanışma Vakfı'nın sizlere kendini daha iyi tanıtabilmek ve sizleri bilgilendirmek amacıyla çıkarmış olduğu dergisinde ben de vakfımızın birçok faaliyetinden biri olan; ihtiyaç sahibi öğrencilere sağlanan burs olanağından bahsedeceğim.

Bildiğiniz gibi okumanın şart ama bir o kadar da zor olduğu bir dönemde yaşıyoruz. Bir öğrenci yetiştirmenin ağırbaşlı şartları, velileri zor durumda bırakıyor ve en sonunda çareyi oğlunu ya da kızını okutmamakta buluyor. Durumun farkında olan vakfımız üzerine düşen görevi, yardımseverlerden toplamış olduğu parayı, saptadığı yoksul öğrencilere dağıtarak yerine getiriyor. Bu sayede hem velileri biraz olsun rahatlatmış oluyor hem de öğrenciyi okumaya teşvik etmiş oluyor. Biraz daha derin düşünersek; ilçemiz gençlerine yardımda bulunarak ülkemize gurur duyulacak fertler yetiştirmek hususunda bir bakıma kutsal bir görevi hizmet

Gökhan MISIRLI
ODTÜ Gıda Müh. Bölümü
2. Sınıf Öğrencisi
Dörtdivan - Aşağıdöğür

etmiş oluyor. Bunun yanı sıra, gelecekte yüksek makamlara gelecek olan bu gençlere Dörtdivan'ı sevdirmiş, onların birbirleriyle ve ilçemiz insanlarıyla kaynaşmasını sağlamış oluyor.

Ben, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü ikinci sınıf öğrencisiyim ve Divankav'ın birçok bursiyerinden birisiyim. Vakfımız yıllardır gelenek haline getirdiği bu faaliyet ile benim gibi birçok öğrenciye destek olmuştur ve olmaya devam edecektir.

İşte bu noktada siz sayın hemşehrilerime seslenmek istiyorum. Eğer Dörtdivan'ın eğitim seviyesini yükseltmek ve ülkemize yararlı bireyler yetiştirmeye yardımda bulunmak istiyorsanız sizi de vakfımızı güçlendirmeye çağırıyorum.

Sofralarımızın Vazgeçilmez Ürünü: PATATES

Nazif BİLGİN

Ziraat Mühendisi

TOPRAK İSTEĞİ

Patates bitkisinin kök sistemi zayıf olduğundan derin, havadar ve süzek topraklarda bol ve kaliteli yumru verir. Toprak asitliğinin nötr veya hafif asit (PH= 5,6 -6,0) olduğu durumlarda daha iyi gelişir.

DİKİM ÖNCESİ İŞLEMLER

İlkbaharda toprak tava geldiğinde derin sürülüp, diskaro veya sürgü çekilerek gevşek bir tohum yatağı hazırlanmalıdır. Taban gübrelemesi ve yabancı otların tarladan uzaklaştırılması, bu sürüm sırasında tamamlanır. Dikim için amaca uygun, hastalıklardan arı ve sertifikalı tohumluklar temin edilmelidir. Dikim öncesi yumrular kontrol edilir ve bütün gözlerin sürmeye başladığı *Normal Sürgün Devresinde* iken dikim yapılmalıdır. Gözler uyanmamışsa ya da yetiştirme dönemi kısa ise yumrular ön filizlendirmeye tabi tutulurlar.

DİKİM

Dikim için toprak sıcaklığı 8-10 dereceye ulaşmalıdır. Bu sıcaklık bölgemizde Nisan-Mayıs aylarında sağlanmaktadır. Tohumluk yumrular orta boy (yaklaşık 50 gr.) olmalı ve yumrular kesilerek dikilmemelidir. Dikim derinliği daha çok toprak nemi ve sıcaklığına bağlı olarak 0-2 cm. den başlayıp, 5 cm.den fazla da olabilir.

Dikilen yumrular en az 10-15 cm. toprak örtüsüyle örtülmelidir. Nemin yetersiz olduğu durumlarda derin, soğuk iklim koşullarında yüzlek dikim yapılmalıdır. Sıra arası 75-80 cm. olmalıdır. Sıra üzeri mesafeler ise tohumluk patates üretimi için 20-25 cm. yemeklik patates üretimi için 35-40 cm. ol-

PATATES'İN TARİHÇESİ

İspanyollar, Güney Amerika'ya ulaştıkları zaman; "Ant" dağlarında "Peru" da ve "Güney Şili" de patatesin yetiştirildiğini görmüşlerdir.

Amerikanın dışındaki kıtalarda bundan 400 yıl önce patates meçhul bir kültür bitkisi idi. Son zamanlara kadar yabancı formu kesin olarak belli olmamıştır.

Fakat son yıllarda patates türlerinin somatik kromozom sayılarına ve coğrafi alanlarına göre yapılan genetik ve bitki ıslahı araştırmalarından sonra patatesin kökeni oldukça aydınlanmıştır.

Bu araştırmalara göre çok sayıda patates türlerinin bulunduğu coğrafi bölgeler;

1- Merkezi Meksika,

2- Güney Peru, Bolivya ve Kuzey Batı Arjantin'dir. Bolivya-Arjantin sınırı, yumrular taşıyan patateslerin ilk gen merkezidir.

Patates Avrupa'ya İspanyollar tarafından intikal etmiştir. İspanyollar Peru ve Şili'yi 1525-1543 yıllarında işgal etmişler ve 1560-1570 yıllarında patatesi İspanya'ya getirmişlerdir. Avrupa'da patates üretim azlığından zenginlerin sofrasında bulunmakta idi.

Son asırda virüs ve diğer hastalıklara, kuraklık ve dona mukavim yabancı türlerin kültür patatesi ile

Patales çeşitlerinden örnekler

kombine edilmesi suretiyle yeni ıslah çeşitleri pratiğe intikal ettirilmiştir.

Patates Avrupa'ya intikal ettikten sonra, önce Galiciya'da yetiştirilmiş ve buradan Portekiz ve İtalya'ya geçmiştir. 1580'li yıllarda İtalya'dan Viyana'ya ilerlemiştir. Patates 1745 yılında Almanya'da tanınmış ve ziraatı yapılmıştır.

Patates bitkisi 18. asırda Avrupa'da gelişmiş, 1726'da İsveç'e, 1730'da İsviçre'ye ve 1737'de Finlandiya'ya intikal etmiştir.

malıdır. Dikim elle ya da makinele olarak yapılabilir. Dikim sırasında sürgünlere zarar verilmemelidir ve yumrular gübreyle temas etmemelidir.

GÜBRELEME

Patatese fosforlu gübreler dikimden önce dekara 15-18 kg. saf madde hesabıyla toprağa karıştırılmalıdır. Bölgemiz çiftçisinin bugünkü sulama koşullarında en ekonomik patates verimi dekara 50 kg. Azot (saf madde) ile sağla-

nabilir. Önerilen bu miktar dikimde, boğaz doldurmada ve boğaz doldurmadan sonraki birinci suda olmak üzere üç kerededir uygulanması gerekmektedir. Örneğin; dikimden önce dekara 90 kg. 20-20 gübresi vererek bitkinin fosfor ihtiyacının tamamı ve azot ihtiyacının ilk 1/3'lük kısmını karşılamış, sonraki birinci suda dekara 75'er kg. Amonyum Sülfat (şeker) gübresi ya da 35'er kg. olmak üzere

Üre gübresi verilir. Ancak üre gübresi yapraklardan da alınabilen bir gübre olduğundan yağmurlama suyu ile de verilebilir.

SULAMA

Patatesta sulama miktarı ve süresi kullanılan gübre miktarıyla yakından ilgilidir. Yüksek ve kaliteli bir ürün için zamanında ve yeterli su vermek gerekir. Kısaca dikimden hasada kadar toprak tava kaçırılmamalıdır. Ancak suyun az oluşu kadar fazla oluşu da zararlıdır. Bölgemizde yapılan araştırmalarda patatesta sulama aralığı toprak özelliği ve bitki su tüketimine göre 4-6 gün olarak belirlenmiştir. Sulama metodu olarak yağmurlama sulama, karık tipi sulamaya oranla pahalı bir yatırım olmasına rağmen, daha pratik ve uygundur.

Sulama Zamanları:

1. Dikimden çiçeklenmeye kadar olan dönemde sık sulama zararlıdır. Dikim ile çıkış arasında ise tohumluk yururunun çevresindeki toprak nemli olmalıdır. Çıkış ile yumru oluşumunun başlangıcı arasında verilen fazla su istenmeyen tembel köklerin meydana gelmesini sağlar.

2. Yumru oluşumu devresinde toprağın nemli olması hem bir süre uyuz hastalığına engel olur, hem de yumru iriliğini artırır.

3. Yumru oluşumundan sonraki, yani yumruların şişmeye başladığı devrede bitkinin çok miktarda

suya ihtiyacı bulunmaktadır. Bu devreden itibaren 4-6 gün arayla su verilmesi gerekir. Hasattan 15-20 gün önce, yumruların olgunlaşması ve kabukların pışkinleşmesi için su kesilir. Sökümden 2 gün önce hasatta kolaylık sağlanmak için su verilir.

YABANCI OT MÜCEDELESİ

Yabancı otlarla çıkış öncesi mücadele bazı kimyasal maddelerle yapılabilir. Çıkış sonrası bitkiler 2-4 yapraklı iken yapılan boğaz doldurma işlemi yabancı otları önemli ölçüde kontrol eder. Patates bitkisinde yabancı ot, hastalık ve zararlılarla etkili bir mücadele için en yakın tarım teşkilatına danışmak gerekir.

HASAT

Patates hasat zamanını, üretim amacı (tohumluk, yemeklik, turfanda vb.) belirler. Fakat genellikle bitkinin yaprak ve sapları kahverengileşip kuruduğu, yumruların ana bitkiden ayrıştığı ve yumru

kabuğunun sertleşip pışkinleştiği zaman hasada girilir. Hasat pullukla, elle veya sokum makinesiyle yapılabilir. Ancak en yaygın ve ekonomik yöntem, sokum makinesiyle hasat olmaktadır. Ürünler nemli ise toplanmadan önce bir süre kurutulur, iriliklerine göre boylanan yumrular uygun şartlarda depolanarak daha sonra pazara ulaştırılır.

DÖRTDİVAN

• Eyüp YURTSEVER

*Bir yabancı sordu bana
Dedi kardeş bura nero
Susuz dere çorak ova
Gerek varmı anlatmaya*

*Sorma, ben anlatmayım
Dert üstüne dert katmayım
Evim viran köyüm viran
Gardaş bura dörtdivan*

*Çeşmesinden suyu akmaz
Yolundan yaya geçmez
Antalmaya ömrüm
Gardaş bura dörtdivan* (X)

*Oluzaltı köyü var
Yüzbir olsa ne yarar
Gardaş gördüğüm buralar
Babalardan kalanlar*

*Kuşlar öter çatılarda
Kılınenmiş kapılarda
İsmim geçmez tabularda
Gardaş bura dörtdivan*

*Sorma ben anlatmayım
Dert üstüne dert katmayım
Yataksız yorgansız yattım
Köyüm viran evim viran
Gardaş bura Dörtdivan*

28.04.2003

A. Ümmî Kemâl (k.s.) Hazretleri(*)

Anadolu velilerinden, şair, ismi İsmail'dir. Ümmî lâkabıyla meşhur olmuştur.

Ümmî Kemâl Hazretleri'ni, birçok il sahiplerinektedir. Bu konuda bir kaynak, onbeşinci asrın başlarında Niğde'de doğduğu ve kabrinin ve Niğde'de Yenice Mahallesi'nde olduğu bildirilmektedir.^(*)

Bir diğer kaynağa göre, Müstakimzade Süleyman Sa'düddin Efendi ise, Ümmî Kemâl'in Mudurnu'da gömülü olduğunu yazar.⁽²⁾

Bir başka kaynakta, Ali Vahid, 1933 yılında yayımlanan yazısında⁽³⁾ Ümmî Kemâl'in Bolu'lu olduğunu, bugün bile Bolu'da Ümmî Kemâl Vakfına ait topraklar bulunduğunu, Sazak nahiyesine bağlı Tekke köyündeki mezarın hâlâ ziyaret edildiğini bildirmekte, türbe ve tekkenin fotoğraflarını vermektedir. Ayrıca Bolu Sal-nâmesinde de Ümmî Kemâl'in Bolu'lu olduğu bildirilmiş, Sultan II. Murat'ın Bolu'ya geldiğinde, Ümmî Kemâl'le görüştüğü anlatılmıştır.⁽⁴⁾

Eldeki deliller, Ümmî Kemâl'in Bolu'da gömülü olduğunu göstermektedir. Diğer illerdeki belirtilen mezarları, makamlarından ibarettir. Buna sebep de Ümmî Kemâl'in şeyhi olarak, kendi ifadesinden tanınan şeyh Hamîddin'in bu yörelerde bulunmuş olması ve Aksaray'da ölüp, orada gömülmesi de, bu makam ya-luşturmalarına delil olabilir. Burada akla gelen başka bir hususta, başka bir Kemâl'e ait olan mezarın zamanla Ümmî Kemâl'e mal edilmiş olabileceğidir.

Ümmî Kemâl'in yaşadığını, onun dervişlerinden XV. Yüzyıl şairi Aşık Ahuett'in yazdığı nazım Menâkıb-nâme'den de anlaşılmaktadır.⁽⁵⁾

Menâkıb-nâme'de Ümmî Kemâl'in dağlarda dolaştığı, Şehirde bulunmaktan hoşlanmadığı, Bolu'nun Aladağ'ı ve Boz armut dağlarının mekân edindiği, Bolu'nun insanların Halvetî tarikatına davet edip, onları bu yolla mutluoluğa kavuşturduğu anlatılır. Aşık Ahuett onun hakkındaki rivayetlere de yer veriyor. Ümmî Ke-

mâl'in önce Horasan'da bulunduğu, Sâfi Sultan (?) dan el aldığını, şeyhinin:

Varp ilâya ederse Rûmî'n'ole
Ghon tefîs-i müşgînîyle tala
Budur tefîr-i rûka dîşen Oğuz
Budur rûh-i tarikatde kılavuz

diyerek, Ona Anadolu'ya gönderdiğini bildirmektedir.⁽⁶⁾ Yine onun ifadesine göre, Hacı Bayram Veli, Ümmî Kemâl'i çok sever, onu görmeden ya da selâm göndermeden edememiş. Bu menâkıbnâme'de "Kemâl Beğ ve Ümmî Kemâl" diye anılan şairin ün-miliği üzerinde de durulmaktadır. Aşık Ahmet, Ümmî Kemâl'in Ümmî olduğu için kendisine ilbar etmeyen Akçakavalı Müderris Efendi'yi, ün-miliğin bir meziyet olduğuna inandır-dığını anlatır.

Ümmî Kemâl Hazretlerinin Bolu'nun 38 km doğusunda Dörtdivan hududunda, Koroğlu Dağı eteklerin-

Kemâl'dir. Kemâl, Cemal ve Gökhalil isminde üç oğlu olduğu bilinmekte-dir. Oğlu Kemâl'in ismi de Kemâl Ümmî'dir.

Tekke Ümmî Kemâl köyünde 2 türbe bulunmaktadır. Baştaki büyük-türbe, İsmail Ümmî Kemâl'e aittir.

Ümmî Kemâl Hazretleri'ne XV. yüzyılın ilk yarısında yaşamış Molla Celâl'in methiyesi⁽⁷⁾:

Ünvanım zikretmeye, gönüm sana lîyk değil,
Her ne kadar düz ism de gönüm sana lîyk değil.

Bir var idi, bir var idi Ümmî Kemâl diler idi,
Yözyılda aşk adına düşüben yınar idi.

Ümmî Kemâl olmuş durer, gülüm gamisine reik,
Uş aşk denizine düşüp, huş rûzgar olmuş gider.

Şeyhim baci gözleyesin, sıtrımdan hem gözlenesin,
Mahbub olup gözlenesin, samsin seven hem savilen;

Ümmî Kemâl şemî Kemâl ol bulduğu günde zeval,
Her günlerim oldu heyal andan beri gün görmedim.

A. Ümmî Kemâl'in ablası Şiş Şehriban-ı Türbesi (Çalköy)

de, Derviş Aşık Ahuett'in de yaşadığı ve doğduğu Döner köyünün karşısındaki Ümmî Kemâl Tekke köyünde yaşadığını, köylülerle ve yöreyle âdetâ özdeşleştiğini gösteriyor. 1475 tarihinde ölen Seyyit Kemâl ile (Bu zât, sarı Kemâl diye de anılır) ilgisi yoktur.

Ümmî Kemâl'in eserlerinde geçen ismi İsmail'dir. Lâkabı ise, Ümmî

II. Murat, İsfendiyar Bey'le Bolu Ovası'nda savaştı. İsfendiyar Bey'i yendi. Bolu'da bir müddet kaldı. Bu arada Halvetî Şeyhi Ümmî Kemâl'i de ziyaret etti. Rivayete göre; II. Murat, Şeyhi yanına davet etti. Ümmî Kemâl de, mukabil teklif göndererek, "o benim ayağıma gelsin" dedi. Bunun üzerine II. Murat, "Biz gelîrsek Or-dumuzla geliriz. Şeyh hazretleri

(*) Cevat ALPASLAN, Âlgemseddin Hazretleri Hayatı, Eserleri, Şiirleri ve Bolu Ezerleri, s. 147-152, Ankara 1968.

acaba bizi ağırtılabilirler mi?" diye haber gönderdi. Ümmi Kemâl, "buğursunlar" diye cevap verdi. İl Murat, bunun üzerine ordusuyla Tekke köylüne doğru yola çıktı. Köye yaklaşıırken, bir askerini tabutun içine koydurdu. Köye gelince de, Şeyhten bu erin cenaze namazını kaldırmasını istedi.

Ümmi Kemâl Hazretleri, "Begin bu namazı ölü niyetine mi? Yoksa diri niyetine mi kaldırayım?" dedi.

İl Murat "Ölü niyetine kaldırma" diye cevap verdi. Şeyh namazı kaldırdıktan sonra, tabut açıldığında, erin gerçekten öldüğü görüldü.

Vaktin ilerlemesine rağmen şeyhin bir hazarlığına göremeyen İl Murat, Şeyhten askerin doyurulmasını istedi. Şeyh yanındakilerden bir kazan, bir saç ayağı ve bir de mum istedi. Kazana su konuldu. Mum yakıldı. Eline kepeyi alan şeyh, ne yemek istediklerini sordu. Kepceyi kazana daldırarak; istenen yemekleri, kepeçler dolusu eratin karavanelarına boşalttı. İl Murat ve beraberindeki zevat, hayret içinde kalarak, Ümmi Kemâl Hazretlerinin böylece büyüklü Veli olduğunu anladılar.

Eskiden beri Tekke köylüleri dilezirler. Onların bu özelliğini bilen Ümmi Kemâl "Sakın padişahıtan bir şey istemeyin der". Ancak köylüler onu dinlemeyerek, padişahıtan para isterler. Bunun üzerine köylülere kazan Ümmi Kemâl de, "İnşallah zengininiz de fakiriniz de dileymekten kurtulamazsınız" diye beddua etmiş. Bu köyden son zamanlara kadar, çok dilenen insan çıkmasını köylüler buna bağlıyorlar.*

Ümmi Kemâl, bilhassa şiirleriyle tanınan bir tasavvuf şairidir. Şiirlerinde muhteva bakımından Yunus Emre'ye benzer. Daha ziyade aruz vezniyle kaside, gazel ve mesnevî gibi klasik nazım şekillerinde şiirleri vardır. Tekke şiirinde kendinden sonraki şairlere örnek olmuştur. Şiirlerini aruz vezniyle yazmasına rağmen açık ve anlaşılır bir dili vardır. Bilhassa yazdığı güzel ilâhiler Anadolu sınırlarını aşarak Kırım, Kazan, Taşkent ve Özbek Türkleri arasında yazılmıştır. Şiirlerinde; dünyanın faniliğini, Allah (c.c.) sevgisini, güzel ahlak ve ibadeti teşvik etmiştir. Divanında ikibin üçyüz beyitten oluşan şiirleri vardır. Divanında başka "Kırkarnagan" adlı didaktik bir eseri

mevcuttur. Bir diğer eseri ise, "Risâle-i İman"dır. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu'nda bulunmaktadır.

Ümmi Kemâl bir beyitinde Allah (c.c.)'a şöyle sesleniyor:

**Ey kamu âlemin ulu Çatal'ı
Ki kapında kuldur, beg ü çe-
lebi**

Şiirinde: "Ey âlemin yüce yaratıcısı, senin kapında bütün beyler ve Çelebiler kuldur" diyor.

Kibir ve kendini yükses görmek, haddini bilmemek edepsizliktir.

Ey edepsiz insan kibri bırak ki, ululuk sadece Cenab-ı Hak'la mahsustur.

O bire kul olan bu dünyada da, öbür dünyada da iki elhanın şahı olur.

Yoksullara kırı, merhamet duygusu, açları doyurmak düşüncesi divanında tekrarlanır.

"Sen burada aç ve yoksullara bugün varlığını ikram et, onları doyur ki, öbür dünyada seni yaratmanın iltifatına nail olasın", diyor.

Derviş Ahmed'in yazdığı Menâkıb-ı nâmeye göre, Ümmi Kemâl, Mûderris San Hüseyin efendi'ye şöyle der:

**Murad Allah'ı bulmakdır birader
Vücut aşk ile dolmakdır birader.**

Ümmi Kemâl türbesine yapılan ziyaret ve anma günleri vardır. Her yıl temmuz ayının ilk haftasındaki Cuma günü yapılan ziyarette, binlerce erkek ve kadın Bolu içinden ve dışından türbe etrafında toplanır. Etraf bayram ve pâyaz gibi donanır.

Ümmi Kemâl (k.s.) Hazretleri'nin şiirlerinden seçilen 2 şiiri aşağıda sunulmuştur.

MÜNÂCAAT

**İlahi dardımdım, çare senden,
Geri mahrum sen ur, bu yare senden.**

**Bu dardına ki bidardim hemişe,
Gerî dard iletim bir pare senden.**

**Kâdim-i bîzeval sensin ki dâim,
Erer linar her bimare senden.**

**İlahî lîl-i ihson, lîz-i doman,
Bugün bu derde oh ü zane senden.**

**Oğrım başlı gözüm yaşı her dem,
Şu hurrelinde yüzüm kare senden.**

**Hile mahrum kılсын şol kulu
Ki suçun dîşeyip, yalvarı senden**

**Eğerci san bana benden yokımsın,
Veli ben oluşam avare senden.**

**Senin aşkıma işer dü cihanda,
Bu kemter âşk-ı bîçare senden.**

**Bane sen ver serî, benden beni ol,
Çün ermek dilerim sen yare senden.**

**İlahî seni senden şeye lîlâh,
Benî benlik nîka bir yare senden.**

**Kemâl Ümmi'ye göster doğru yolu,
Ki senin birle sona vure senden.**

NASİHAT

**Bakın ey cân ü dî gözün açanlar,
Beka mükî fona ilcan saçanlar.**

**Kanı şol dünyaya meşhur olanlar,
Kanı şol menzile kanup göçenler.**

**Kanı şol ilları bizim diyenler,
Kanı şol yerleri ekip biçenler.**

**Kanı şol kel'alar tırşır yapanlar,
Kanı anda durup, yeyip içenler.**

**Kanı şol cem olup taz değ'ianlar,
Kanı şol şem olup yanıp tünenler.**

**Kanı şol izet edip raks unanlar,
Kanı şol başlara sapı sapanlar.**

**Kanı şol baş oluben kim sonanlar,
Kamu hakan hakan yeyip içenler.**

**Kemâl Ümmi san ol Hak'tın yana kaş,
Kaşın kurtulur ölümden kaçanlar.**

**Bu lüzaktan tutulmaz dane için,
Sefa şerhıyla uşmaşo kaçanlar.***

DİPNOTLAR:

1. Enliyolar Ansiklopedisi, cilt 7, s.427.
2. Müstakimzade, Meccâletü'n-nisâb, ey-nâ yazma, aşm yk.
3. Ali Vahid, "Ümmi Kemâl Halk Bilgisi Haberleri Mecmuası, s.31, 1993.
4. Sab-nâme-i Resmî, Bolu 1334.
5. Menâkıb-ı Kemâl-i Ümmî, Aşık Ahmet, Mîlet Kıp, Ali Manzum 13234 namazda kuyth yazma.
7. Ali, Kırbağ-ı ahbârd, Kemâl Ümmî'nin Acaen dîvarına gözüp, birçok azizlerin hizmetinde bulunduğunu söyler.
8. Salih Zeki KUTUCUOĞLU, Bolu üç-tepe Gaz. Sayı 37, s.12
9. Yazar Ahsan, Bolu Üçtepe Gazetesi sayı 31-32 s.10
- * Kelimeler için sözlükçe'ye bakınız.

DÖRTDİVANLI DÜLDÜL MEVLÜT

Nail TAN

Kültür Bak. Emekli HAGEM Gn.Md.

Dertli'yi, Koroğlu'nu, Dörtdivanlı Hilmi'yi, Fıgânî'yi, Rumuzî'yi yetiştiren Bolu'da halk şairi denilince Dörtdivanlı "Düldül Mevlüt"ten söz etmemek olmaz. Dörtdivan'ın "Önderpaşalar Köyü Azaplar Mahallesi"nde R. 1328 (1912) yılında doğan Mevlüt Ayer çevrede "Düldül" lakabıyla tanınmıştır. Babasının adı **Abdullah**, anasının adı **Âdile**'dir. Ailesinin tek çocuğu olan Mevlüt Ayer geçimini çiftçilikle kazanmıştır. Evlenmiş ve üç çocuğu olmuştur. 10 Mart 1985 tarihinde hayata gözlerini yummuştur.

Askerliğini Bolu'daki piyade alayında yapan Mevlüt Ayer duygularını, düşüncelerini kâfiyeli cümlelerle anlatmasıyla komutanlarının dikkatini çekmiştir. İstiklâl Savaşı kahramanlarından **Fahrettin Altay** da **Düldül Mevlüt**'le ilgilenmiştir. Askerlik sonrası köyüne dönen Mevlüt Ayer Dörtdivan'da herkesin sevdiği bir kişi olmuş, çevresinde şair olarak tanınmıştır. Çünkü o, söylemek istediklerini kâfiyeli cümlelerle anlatmaktadır. Köylünün derterini, dileklerini devlet görevlilerine anlatma görevi Mevlüt Ayer'indir. Onun anlatımı görevlileri etkilemekte, kısa sürede sonuç alınmasını sağlamaktadır.

Düldül Mevlüt'ün "talası yok, Defter kalem benim içimde" diyor. Söyledikleri saz şiiri geleneğine uygun değil. Hece ölçüsünü kullanmıyor. Yalnızca kâfiyeye dikkat ediyor. Mâzilerde olduğu gibi kalıplaşmış sözlerden hareket ederek meramını anlatıyor. Onun şiirleri daha çok halk edebiyatımızdaki tekerlemelere ve cazgır salâvatnâmelerine benzemektedir. Sık sık güreş şiirlerinde olduğu gibi dualara da yer vermektedir.

Düldül Mevlüt'ün bir özelliği de Bolu ağzıyla konuşmasıdır. Tipik Bolu ağzını korumaktadır. Müstehcen demez aklına ne gelirse söyler. Köylümüz genellikle sözlerinin müstehcen olup olmadığna dikkat etmez. Kastamonu, Bolu, Zonguldak dolaylarının köylüleri konuşmalarının arasına küfürler serpiştirirler. Bilindiği gibi küfürler de

folklorumuzun bir parçasıdır. Bizden çok önce folklor derlemelerine başlamış milletler küfürlerini de kitap haline getirmişlerdir. **Düldül Mevlüt**, dinleyenleri uyaran, düşündürten şeyler söylüyor. Tenkitlerini mizahi bir şekilde yapıyor. Hem güldürüyor, hem düşündürüyor. Onda **Nasreddin Hoca**'nın değişik bir tipini bulmaktayız. **Düldül Mevlüt** nüktelerini şiirle yapıyor. Çok huzurca, 7 Haziran 1982 tarihinde Dörtdivan'ın Sayık Yaylası'nda **Düldül Mevlüt**'ü bir saat kadar dinleyen **Prof. Dr. Faruk Sümer**; "Ba şaire dikkat edin. Bana şair dinledim. Dede Korkut üstubanda sözler söylenince ilk defa görüyorum" diyerek dikkatimizi bir daha çekti. Gerçekten de **Düldül Mevlüt** olayları düğünleyen, çevresindekilere yol gösteren bir kişi. Bir halk filozofu.

Çevresinde çok sevilen **Düldül Mevlüt** her toplantının başkanıdır. Herkes onun neler söyleyeceğini merakla bekler. **Düldül Mevlüt**'ü 1977 yılında Kültür Bakanlığı Özel Kalem Müdürlüğü odasında tanıdım. Bakanla görüşmek istiyordum. Özel Kalem Müdürü Bakanın yanına almak istemedi. O zaman **Düldül Mevlüt** başla kâfiyeli cümlelerle Özel Kalem Müdürüne hitap etmeye. Ankara'ya niçin geldiğini, neler gördüğünü, Bakan'a neler söyleyeceğini anlattı. Dikkatimi çekti. Yanına yaklaştım. Adresini aldım. Özel Kalem Müdürü de **Düldül Mevlüt**'ü çok sevdi, Bakan'ın yanına girmesine müsaade etti. **Düldül Mevlüt**'ten derleme yapmak ise ancak beş yıl sonra mümkün olabildi. 7 Haziran günü Koroğlu Semineri ve şairleri dolayısıyla Dörtdivan'a yaptığımız gezide **Düldül Mevlüt**'le bol bol konuştuk. Konuşmalarını **Prof. Dr. Ahmet Edip Uysal**'la birlikte bunda aldık.

Yazının başlarında **Düldül Mevlüt**'ün kâfiyeli konuşmasını sağlayan bazı söz kalıplarının bulunduğundan söz etmiştik. Sözlerinin başında bu kalıpları kullanıyor. Kalıp nusranın sonundaki kâfiyeyi yürütüyor. Kâfiyeleri genellikle fiil türünden kelimelerle yapıyor. Sık sık kullandığı söz kalıplarından bazıları şunlar (**Düldül Mevlüt**'ün ağzıyla):

- "Gamı gasaveti atmak"
- "Ağınan garayı seçenem"
- "Yastuk otup batmak"
- "Ayağımı salmak"
- "Gayrı dur dediğim yerde durun"

Konuşmalarının arasına tatlı sohbetlerinin bitmeyeceğini anlatmak için sık sık şu kalıbı yerleştiriyor:

- "Eşinen dosduman danışsam Zabahlaradek konuşsam Benim muhabbetlerin vallahi gene bitmez"

7 Haziran günü Sayık Yaylası'nda **Aşık Ali Çatak**, **Düldül Mevlüt**'e Bolu'daki Koroğlu şenliklerine neden gelmediğini sordu. Aldığı cevap şöyle oldu:

- "Gamı gasaveti guymuyınca Siziin geldiğiniizi duymayınca Ben ne biliyin Gecasız garıdan çocuk olu mu? Olmaz,

Ayrıam döv döv yağ çıkar mı? Çıkmaz.

Benim de habarım olmayınca olmaz."

Düldül Mevlüt'e yaşını sorduk. 63 dedi. Sonra da ilâve etti:

- "Bi adam otuzundan kırkına gada çapkın Kırkıdan atmışına gada sapkun sayulu. Benim sapkun zamanların gayrı."

Düldül Mevlüt'e 1977 yılında Ankara'ya geldiğinde devlet büyüklerine, milletvekillerine neler söylediğini sorduk:

- "Ağınan garayı seçdiniz Zor zahmet iktidara geçtiniz Ateşi yakın Türk milletine etünüzden geldiği gada bakır Uçan guslardan habar sesledük Gendümüzü bestedük Emanetli size teslimledük dedim.

İyi yollara sapılmış Her bi yeriniiz tamam olmuş Devletimize, milletimize Allah zeval vermesün dedim Dere tepe aşamak Edrefi guslamak Elele verib böyle yaşamak nasib etsün dedim Hem yağluyuz Hem size bağluyuz

Allah sizi bahtiyar etsün dedim.
Allah'a ismarladım sizleri
Duadan unutmayasınız bizleri
İstedüğünüz zaman yoklarım
ben sizleri

Allah dâirenize mürabet etsin
dedim.

Ben ayağımı saldım
Memleket namına galdım
Gelinden seet il'e gada izni zor
aldım

Ben gidiyom, bana Allahısmar-
laduk dedim."

Düldül Mevlüt, 1977'deki Ankara
seyahatinde devlet dairelerinden birin-
de aynaya bakıp süslenen bir bayan
memur görmüş. Ona şunları söylemiş:
"Memlekette ezen (ezan)

Ağman garayı seçüme
Gençliğini boşuna geçüme
Ağlım başına topla dedim."
Pahlılıktan yakanan Düldül Mev-
lüt, bu konuda da şunları söyledi:
"Çoklarının hatırını yığdı
Bekârı dünyasından bıgdı
Bi gocagarı bi buçuk milyona
çığdı
Ganun mu çıkaracaksınız, nede-
ceniz bilemiyom
Bu memleketin bekâr kalması
Mapusanelere düşmesi hep garı-
cılık yüzünden
Neden?
Ayağını salamayo
Bi hanım bulup alamayo
Çarşu uzun harçlık kısa

(Soldan sağa): Halk hikâiyecisi Erzurumlu Behçet Mahir, MİFAD
Başkanı Nail Tan, Dörtdivanlı Düldül Mevlüt ve Davetli Aşık Ali Çataak
(Dörtdivan Yaylası Köroğlu Şenlikleri'nde - 7 Haziran 1982).

Gendüğe veriyon düzen
Sen tek mısın, çift mısın dedim.
Ere gittin mi dedim
Hayur, bi yere gitmedim dedi.
Gız beynin gurusun senün de-
dim.

Çoklarının hatırını kıymıycan
(yıkımayacaksın)

Bu dâlerden bıkımycan
Halına münasip bi beye kıymı-
ycan

Borca borca ekleycen
Boş garyolayı beldeycen
Sen de memur olucan
Aklin gurusun senün dedim.
Eşinen dosdunan danıymayım
Gayrı fazla konuşmayım (ko-
nuşmayayım)

Gezin pezevenk gezin demiş
Kır çok, sabun parası yok
Gazın pezevenk gazın demiş
Boyun uzun, yorgan gıca
Büzül pezevenk büzül demiş
Zaman bu zaman
Gayrı dur dediğim yerde du-
run

Boynunuzu burun
Ocağınıza bi tencere bulgur
çorbası vurun

Çeketin arkasında bi yamalık
vurun

Fukara dünyasında bıgdı
Bi çuval un 2800 lireye çığdı
Güççük gölterde balık yaşaya-
maz

Ufak defek gazaneman da ge-

çim sağlanamaz."

Düldül Mevlüt, Prof. Dr. Ahmet
E. Uysal'la birlikte Dörtdivan'a gelip
Köroğlu'nun köyü Sayık Köyü'nü bu-
lan Prof. Dr. Faruk Sümer'e şunları
söyledi:

"Elele bakışdınız
Göz göze dakaşdınız
Ankara'dan çıkışdınız
Bu işi meydana götödünüz
Göynüme dakin
Ateşi yakın
Bu memlekete elünüzden gel-
düğü gada bakın
Dur dediğim yerde durun
Boynunuzu burun
Ziyaret etmek için buraya
Bi abede (âbide) gurun
Bunu sizlerden beklerim (m)
Hem sözünden azılacak
Hem birez gızılacak
Hem sizli hatıranız olucak
Hem tarihlere yazılacak
Bu boş dünyadan gözlerim du-
lunacak

Burada hatıranız bulunacak."

Bolu kültürünü araştıran Salih Ze-
ki Kurutucuoğlu'na da şunları söyle-
mekten geri kalmadı:

"Kutucuoğlu, sen şimdi bunla-
rı

Gıyıdan köşeden hopladın
Sebept oldun topladın
Ayağımı saldın
Binbaşılıktan tekaüdiyeni aldın
Vardığı yeri haklayan
Gidip gidip sizi yoklayan
Evrakları saklayan
Yaz kış yaruşturan
Üç yüz senelik işi garuşturan
bu Zeki bey

Gafan çalışsın
Dövletsüz millet, milletsüz döv-
let olmaz Vasıtasız cennete bile
girilmez

Bu vasuta oldu
Siz yardımcı oldunuz
Allah da yardım etti."
1984 yılı derlemelerim.

Düldül Mevlüt, Dörtdivan Ova-
sı'nın söz bülbülüdür. Ona "Düldül"
değil "Bülbül Mevlüt" demek daha
uygun düşerdi. Köylü mantığını ortaya
koyan, düşüncelerini yalın fakat çarpı-
cı şekilde anlatma yeteneğine sahip bir
halk filozofu. "Düldül Mevlüt" Av-
rupa'da yaşasaydı onun ağzından
çıkan bütün sözleri derleyip hakkında
doktora yaparlardı.

Dörtdivan'da Orman ve Ormanın Önemi

Dörtdivan İşletme Müdürlüğü 1998 yılında kurulmuş olup Dörtdivan, Yonca, Çampınar ve Koroğlu İşletme Şeflikleri ile ormancılık faaliyetlerini yürütmektedir. İşletmede toplam 22 memur 17 işçi çalışmaktadır.

İşletme Müdürlüğümüz;

- Bütün imkanları kullanarak suretiyle gelecek kuşakların ihtiyaçları da gözönünde bulundurularak, ormanlarımızı usulsüz ve kanunsuz müdahalelere, yangınlara muhtelif zararlar karşı korunmasını sağlamak,

- Çok yönlü yararlanma esas alınarak yeniden ormanlar kurma suretiyle mevcut orman alanlarını genişletmek,

- Mevcut ormanlarımızı imar ıslah etmek, silvikültürel bakımlarını ve gençleştirilmesini sağlamak,

- Ormanlarımızın devamlılığını sağlayacak şekilde teknik ve ekonomik icaplara göre idare etmek aslı ve tali ürünlerimizin üretim, sürütme, taşıma, istifleme iş ve işlemlerini yaptırmak bu ürünleri pazarlamak amacı ile kurulmuştur.

Bu gâye ile İşletme Müdürlüğümüz 2002 yılında 36000 m3 Endüstriyel odun ve 11 bin ster yakacak odun üretimi gerçekleştirmiştir. Bu faaliyetleri sonucunda 1.134.445.300.000 TL. üreticilere ödenmiştir. 150 km. orman yolunun tamiri bakımı yapılmış bu iş için 12.200.000.000 TL harcanmıştır. İşçilerimize toplam 130.000.000.000 TL. ödeme yapılmıştır.

İşletme Müdürlüğümüz 2002 faaliyetler sonu 819 milyar kâr etmiştir.

İşletme Müdürlüğümüzün

Mikail DURSUN

Orman İşletme Müdür Yardımcısı

toplam ormanlık alanı 25000 Ha. Dir. %47 (Türkiye Ortalaması %26)

Ormanlarımızın birçok fayda ve fonksiyonlarını aşağıdaki gibi 6 başlık altında toplamak mümkündür.

- 1- Ekonomik faydaları
- 2- Hidrolik faydaları
- 3- Toprak koruma faydası
- 4- Klimatik (İklim üzerindeki) faydaları
- 5- Sağlık bakımından faydaları
- 6- Rekreasyon bakımından faydaları

DÖRTDİVAN'DA PANAYIR^(*)

Dörtdivan'da eylül ayı içinde yılda iki kez birer gün olmak üzere panayır kurulur.

İl Encümen Meclisi'nin kararıyla tespit edilen bir cuma günü, Kadılar mahallesinde "İlk Panayır" kurulur. Pazardan daha büyük çapta olan, daha çok ve çeşitli yiyecek ve giyecek eşyalarının satıldığı bu panayıra ayrıca dönme dolap, atlı karınca vb. eğlence araçları da getirilir. Daha çok çocukların ilgisini çeken bu araçlar ve panayır yöre halkına canlı, hareketli ve değişik bir gün yasatır. "Kadılar Mahyası" adı da verilen bu panayır, bir sonraki hafta perşembe günü tek günlüğüne Yeniçağ'da "Çağa Mahyası", izleyen cuma, cumartesi ve pazar günü, üç gün olmak üzere "Gerede Mahyası" adıyla Gerede'de tekrarlanır. Bir sonraki hafta cuma günü, -ilk panayırdan on beş gün sonraki cuma günü bu sefer "Son Panayır" ya da "Çavuşlar Mahyası" adı ile Çavuşlar mahallesinde kurulur.

Gerede Mahyasının ilk günü rastlayan cuma günü Dörtdivan'da pazar kurulmamakta, kasaba ve köylerin erkeklerinin bir çoğu, "Gerede Mahyasına" alış verişe gitmektedirler. Yörede "Kısır Panayır" adı verilen o gün, kadınlar için özel bir anlam taşımaktadır. Yılda bir kez düzenlenen "Horak Mahyası" o gün yapılır.

Kadılar, Çalköy ve Çardak adlı üç köyün kadınları ayrı ayrı olmak üzere bir gün önceden evlerinde yemek pişirirler, "Kısır Panayır" günü bu üç merkez köye çevrelerindeki köylerden gelecek kız ve kadınları beklemeye koyulurlar. Beklenen konuklar

geldiğinde, ağaç altlarında toplanır, sohbetler edilir, daha sonra horak kesme (kapma) oyununa geçilir.

Bir kütük üzerine yerleştirilen ve horak adı verilen sivri uçlu bir odun parçasının iki yanına sıralanan 8-10 ar kişilik iki grup genç kız ve kadınlar, sırayla bu horağa tokmak adı verilen bir uzun tahta parçası ile vurmakta, karşı takımın oyuncularını ise fırlayan horağı

etekleri ile yakalamaya çalışmaktadırlar. Yakalayan, tokmağı ele geçirmiş sayılır ve bir dahaki sefer horak yakalanuncaya kadar tokmakla vurma hakkı onun olur.

Ucu oldukça sivri ve etek ile tutarken tehlikeli olabilen horağı yakalamak, büyük bir cesaret ve yetenek gerektirmektedir. Bu yeteneği ve cesareti, kendilerini yaralamadan gerçekleştirebilen kızlar, övgü ile karşılanır. Oyunlar sırasında kızların fiziki güzellikleri, davranışları, güç-kuvvet ve becerileri, müstakbel kayıvalideler tarafından dikkatle izlenir.

Horak kapma ya da horak kesme adı verilen bu oyunun bitiminde sonra aynı günlerdeki gibi tefter eşliğinde yöresel oyunlar oynanır. Yörede bu durum "oyun türkü kurmak" adıyla anlatılmaktadır. Oyun ve türkü kurma sırasında çevrede bulunan seyyar satıcılardan çerez ve helva alınıp yenilir. Gerede mahyasına gitmeyen bazı genç erkekler uzaktan izlerler.

Öğle yemeği vakti geldiğinde çevre köylerden gelenler; ev sahibi konumunda olan köylerin genç kızları ve gelinleri tarafından paylaşıp evlere davet edilir. Kurulan yer sofralarında kalabalık bir şekilde, neşe içinde çorba, dolma, etli pilav, tatlı ve meyvelerden oluşan, özel günlere özgü yemekler yenir.

Dipnotlar

1. Yusa, Sindel Köyünün Toplumsal ve Ekonomik Yapısı, s.108
2. Horak kapma oyununun temsilî resmi için bkz: Ç.2.

(*) Kaynak

Doç. Dr. Tülay UĞUZMAN ER, Dörtdivan Kasabasının Sosyal ve Kültürel Araştırması, DİVANKAV Yayını, Ankara 2000.

DÜLGER KÖYÜ

Köyün adı Farsçadan gelmekte, yapıların kaba ağaç işlerini yapan kimse anlamındadır.

"Runeli hisarında Fatih Sultan Melunet'in duvarcı ve dülgeleri Bizans üzerine açılacak büyük savaşın namılı hisarını ya bugün yükseltecek ya yarı"

TARİHİ

Yaptığımız araştırmalarda Bolu ve civarını ilk yerli ahalisi (Taraklardan), Trak göçmenlerinden olup, daha sonra Türk akınları ile müslüman Türk Oğuzları ile esash olarak kaynaşmış bugünkü temiz soyu meydana gelmiştir. Kökü Orta Asya'ya dayanmaktadır. Bu ırk hiçbir zaman adetlerini ananelerini dillerini bırakmamışlar.

1074-1076 yıllarında Oğuz Türkleri'nin kayı boyu ile iskan edilen yerleşimlerin özlü şahidi olan, geldikleri ve geçtikleri yerlerden anavatan hatıralarını canlandırmak için dağ, dere gibi mahallere ana yurttaki benzer adları taktıkları gibi, kurdıkları köylere de kabile ve boy adlarını vermişlerdir.

Adını buralardan aldığını göstermektedir.

1077 yılında Anadolu Selçuklu Devleti Kutalmışoğlu Süleyman tarafından kurulduktan bir müddet sonra yörenin Anadolu Selçukluların himayesinde bulunuyordu. Osmanlı Devleti'nin kurulmasından bir müddet sonra tahminen 1306 lı yıllarda Osmanlı devletinin idaresine geçmiştir.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'nın Bolu eyaleti dahilinde Nefis-i Bolu kazalarından Dördüdivan kazasının Dülger karyesinde mukim ahalinin "Hicri 1260-1261 Miladi 1844-1845" tarihli emlak ve arazi ve temettuatlarının mübeyyin defterinde şu bilgilere rastlanmaktadır.

- Devirhanioğlu Molla Memiş bin İbrahim Garındaşı Abdullah
- Basdımoğlu Hacı Ahmet bin Mahmut oğlu Abdülkerim diğeri Hüseyin
- Ali İmamioğlu Molla Hüseyin bin Emin

Ali AKKAN

Ankara Altındağ Belediyesi
Hesap İşleri Tahsilat Müdürü
DİVANKAV Yönetim Kurulu Üyesi
Altındağ Belediyesi Boks Takımı
Sorumlusu

- Şinik oğlu Molla Hüseyin bin Emin
- Şinik oğlu Halil bin Mustafa oğlu Ali
- Şinik oğlu Hasan bin Ali
- Şinik oğlu Hüseyin bin Mehmet
- Şinik oğlu Osman bin Hasan
- Ali İmamioğlu Molla Mehmet bin Ali oğlu Mustafa
- Şinik oğlu Mustafa bin Melunet
- Şinik oğlu Ahmet bin İbrahim
- Şenlik oğlu İsmail bin İsmail oğlu Ali
- Şenlik oğlu Melunet bin Osman
- Şenlik oğlu Ali bin Ali oğlu Ali
- Şenlik oğlu Koca Ömer bin Hüseyin oğlu Hasan
- Şenlik oğlu Hüseyin bin Halil garındaşı oğlu Hasan
- Şenlik oğlu Hasan bin Ahmet

Dülger Köyü'nden bir görünüş.

- Devirhan oğlu Halil bin İbrahim
- Devirhan oğlu Hasan
- Sakalhoğlu Abdurrahman bin Ali
- Sakalhoğlu Feyzullah bin Hüseyin

• Tozluoğlu Hasan bin Mehmet garındaşı Hasan

- Bastım oğlu Durmuş bin Hüseyin oğlu Mustafa diğeri Abdullah Hafidi Hamit

• Bastım oğlu İsmail bin Hüseyin oğlu Kadri

- Bastım oğlu Emin bin Mehmet
- Şenlik oğlu Hasan bin Ahmet
- Durhan oğlu Abdullah Bin İbrahim

Dörtdivan nüfus idaresinden alınan Cumhuriyet öncesi ve sonrası lakap ve aldığı soyadları ise şu şekilde sıralanarak soyağacı oluşturmaktadır.

LAKAP VE SOYADLARI

- 1.1 Durhanoğlu: 1) Ersoy, 2) Solmaz, 3) Işık, 4) Doğanıyığıt
- 1.2 Durhanoğlu: 1) Turhanoğlu
- 1.3 Durhanoğlu: 1) Karatekin
- 1.4 Durhanoğlu: 1) Çetinkaya, 2) Altınay

- 1.5 Durhanoğlu: 1) Aktulan, 2) Şahin, 3) Ak, 4) Aydınöz
- 1.6 Durhanoğlu: 1) Yurdakul
- 2 Alimanoğlu: 1) Yıldırım, 2) Karatekin, 3) Sezgin

- 2.2 Alimanoğlu: 1) Gültekin 2) Yılmaz

- 3.1 Şenlikoğlu: 1) Şenlikoğlu
- 3.2 Şenlikoğlu: 1) Şenlikoğlu, 2) Çelik

- 3.3 Şenlikoğlu: 1) Altınay
- 3.4 Şenlikoğlu: 1) Demürebilek
- 3.5 Şenlikoğlu: 1) Öztürk
- 3.6 Şenlikoğlu: 1) Yıldız
- 3.7 Şenlikoğlu: 1) Doğanıyığıt
- 3.8 Şenlikoğlu: 1) Aydemir
- 3.9 Şenlikoğlu: 1) Yalçın
- 3.10 Şenlikoğlu: 1) Taşkın
- 3.11 Şenlikoğlu: 1) Açık
- 3.12 Şenlikoğlu: 1) Akkan
- 3.13 Şenlikoğlu: 1) Acar
- 3.14 Şenlikoğlu: 1) Ergün
- 3.15 Şenlikoğlu: 1) Ergünlü, 2) Ergünlü

- 3.16 Şenlikoğlu: Ol 3) Gülden
- 3.17 Şenlikoğlu: 1) Sevimli
- 3.18 Şenlikoğlu: 1) Sarıkaya
- 3.19 Şenlikoğlu: 1) Özmez
- 3.20 Şenlikoğlu: 1) Altuğ
- 3.21 Şenlikoğlu: 1) Doğanıyığıt
- 3.22 Şenlikoğlu: 1) Ulus, 2) İlbilgi
- 4.1 Aliosmanoğlu: 1) Demiralp
- 5.1 Sakalhoğlu: 1) Atak, 2) Şimşek

- 5.2 Sakalhoğlu: 1) Saçakhoğlu
- 5.3 Sakalhoğlu: 1) Abatay, 2) Ablak
- 5.4 Sakalhoğlu: 1) Aktaş
- 5.5 Sakalhoğlu: 1) Çetindağ, 2) Tezel

- 6.1 Yastımoğlu: 1) Yastımoğlu
- 6.2 Yastımoğlu: 1) Aslandoğlu
- 6.3 Yastımoğlu: 1) Tiryakioğlu
- 6.4 Yastımoğlu: 1) Sönmez
- 6.5 Yastımoğlu: 1) Albayrak, 2) Yurt

- 6.6 Yastımoğlu: 1) Çevik
- 6.7 Yastımoğlu: 1) Yaman
- 7.1 Tozluoğlu: 1) Soyadalmanuş
- 7.2 Tozluoğlu: 1) Değercan
- 8.1 Demircioğlu: 1) Tozluoğlu, 2) Tozlu

- 9.1 Deliosmanoğlu: Soyadı Almamuş

- 10. Emir İbrahimoğlu: 1) Çalışkan
- 1844-1845 yıllarında belirtilen haneler içerisinde o tarihlerde hac vazifesini tek yerine getirebilen Hana 2 de belirtilen Bastımoğlu Hacı Ahmet'tir. Nasıl ve ne şekilde gidiş geldiği bilinmemektedir.

Köyün en zenginlerinden hane 21

de belirtilen Tozluoğlu Hasan bin Mehmet garındaşı Hasan'ın 2 öküzü 20 sağmal koyun 13 sağlamayan koyun 20 sağmal keçisi 16 sağlamayan keçisi 15 oğlak 9 kuzu 2 kısır inek 2 kısır at 10 dönüm çayır 2237 kuruş parasının olduğu devlete de 29 kuruş aşır vergisi verdiği, köyün en fakiri Hane 26 da bulunan Devirhan oğlu Abdullah bin İbrahim'in 2 öküzü mezra ve gayrimizra tarlası bulunduğunu bilinmektedir.

Eski lakabı Durhanoğlu şimdiki lakabı ise Doğanıyığıt ailesinin fertlerinden İbrahim dedenin Osmanlı Padişahlarından Abdulhamit'in döneminde Padişah sarayında aşçılık yaptığı,

ve köye dönerken hatıra olarak tepsi getirdiği, köyde verilen toplu yemeklerde kullandığı bilinmektedir.

KÖYÜN JEOPOLİTİK KONUMU

KONUMU: Dülger köyü Dörtdivan'ın batı kısmında Kartalkaya yolu üzerinde ilçeye 3 km uzaklıktadır. Aşağı Dülger ve Yukarı Dülger olmak üzere 2 mahalleden oluşmuş 40 haneli bir köydür. Yerleşim olarak hafif tepe noktasında kuruluşu kuzey, güney ve doğu yönleri düz ova batı kısmı ise hafif tepe olup otlatıya ve meralarla kaplıdır.

Kuzeyinde Bucakkınık, Hacetler Güneyinde Sayık, Sorkun, Bünüş Batısında Çalköy, Cameller Doğusunda Kadılar ve Bayraular köyleri ile çevrilidir. Belirli bir kaynağı olmayan Köroğlu dağlarından inen teli kollar ve yan dereler vasıtasıyla beslenen Ulusu çayı Köyümüzün güney yönünden geçerek Karadeniz'e dökülmektedir. Ulusu çayının bir kolu tapı köyümüzün içersinden geçtiği bu su ile uzun

yıllar köyde su değirmeninin çalıştırılarak o yörenin bağdaylarının öğütüldüğü bilinmektedir. Daha sonraları derenin kuruması ile bu imkanlar ortadan kalkmıştır.

ULAŞIM: Köy Bolu'ya 45km İstanbul'a 280km Ankara'ya 165km uzaklıktadır. Köy yolu asfalt olup hem köylere hem de şehirlere kolay ve kısa bir zamanda ulaşımı sağlamaktadır.

İKLİM: Deniz seviyesinden yüksekliği tahminen, 1200 m olup, Batı Karadeniz iklim kuşağı içersinde, Kışlar soğuk ve bol kar yağışlı, yazlar serin bir iklime sahiptir.

BİTKİ ÖRTÜSÜ: Geçmişte kö-

yün etrafının ormanla kaplı olduğu söylenmektedir, şimdi ise ormanlar köyden 10 km civarında uzaklaşmıştır. Köyün etrafı söğüt ve kavak ağaçları ile çevrilidir...

TOPRAK YAPISI: Köyümüz yer altı suları bakımından zengindir. Yıllardır köyümüz çeşmelerinin akması sebebiyle onlarca sondaj çalışması yapılmıştır. Havası suyu temiz çevre kirliliğinin olmadığı bol güneşli bir atmosferi vardır. Köyümüzün topraklarının bir kısmı halk arasında kara toprak denilen topraklardan bir kısmı ise kumlu topraklardan oluşmaktadır.

Köyümüz, Kuzey Anadolu fay hattı üzerindedir. Bilinen en büyük deprem 1944 yılında olmuş, bu deprem köyümüzü bir hayli etkilemiş mal ve can kaybına neden olmuştur.

EĞİTİM: Köyümüzde ilkökul mevcut olup önceleri eğitim ve öğretim burada yapılmakta idi. Köyün fazla göç vermesi, öğrencinin azalmasına sebep olmuştur. Şu anda eğitim taşımalı olarak ilçede devam etmektedir. Köyden ayrılıp göç eden ailelerin çocukları köydekilere oranla eğitim bakımından şanslı olup, eğitimci, idareci, hukukçu muhasebeci, yeminli mali müşavir, ekonomist, doktor, hemşire, mühendis, askeri erkandan branşlarında başarılı meslek sahipleri bulunmaktadır.

KÖYÜN SOSYAL YAŞANTISI: Köyde geleneksel bir yaşam tarzı hakimdir. Köy halkı örf ve adetlerine son derece bağlıdır. Köyde geçim hayvancılığa dayandığından her evin yanında bir ahır bir de samanlık bulunmaktadır. Köy sakinleri günlerini ekin ekme patetes ekme ve hayvanlarının bakımına ayırmaktadır. Türklere özgü bir gelenek olan yayla geleneği köyün kuruluşundan beri süre gelmiş, ve aynı güzellikte de sürüp gitmektedir. Köy sakinleri ilkbaharda tabiat yeşile bürününce yaylaya gider, ağustos

ayında güzlerin başlaması ile köye geri dönerler. Bu dönemden sonra ekin biçimi harman işleri patetes bozumu ve kışık yakacak için orman işleri başlar.

Köyde 3 adet ekmeek fırını bulunmaktadır, köy halkı yiyecek ekmeğini buralarda pişirmektedir. Eskiden köyümüzde 2 adet sıvıtlık bulunmaktadır idi burada da kadınlarımız büyük kazanlarda kaynatılan suyun içine attıkları çamaşırlarını taşlar üzerinde tokaç tabir edilen bir odun parçası ile vurarak kille yıkadıkları bilinmektedir. Daha sonra ise bu yaştı yerini çamaşır makinalarına bırakmıştır.

Köyde 2 adet dipek taşı bulunmaktadır. Bu taşların içerisi 50-60 cm arasında değişen derinlik ve genişliğe sahiptir. İçine kaynatılıp kurutulan buğdayın, 4 kadının karşılıklı dibek etrafında yerini alması ve ellerindeki ağaçtan yapılmış tokmakları sırayla vurarak bulgur, göce ve keşkek elde etmektedirler. Şu anda bu adetler tamamen ortadan kalkmıştır.

Eskiden her hane köyün imamına ve köye gelen yatacak yeri olmayan misafire sırayla sabah öğlen, akşam yemeği verir, köy odasını ve caminin temizliğini yapar yakacağını temin ederdi.

Ramazan ayının birinci günü başlayarak bayram gününe kadar sırayla her hane köyün tamamına iftar yemeği verir. Bayramın 1. gün herkes birbirleri ile genel bir bayramlaşma yapar, bayramın 1. ve 2. günleri öğle vaktinde aşağı ve yukarı mahalle olmak üzere birbirlerine yemek ikram ederler. Kurban bayramında da aynı şekilde adetlerimiz devam etmektedir.

Gençlerimizin evlenme çağı geldiğinde düğünler yapılarak sırasıyla kız isteme, söz kesme, nişan töreni, saç kapama, yavuklu, kısır kınası, kına gecesi, gelin alma, güvey koyma, duvak, el öpme, ana baba daveti, ile son bulur. Gençlerin nişanlılık süresi yayla

zamanına rastlarsa yaylalık mayha zamanına rastlar ise mayhalık bayramlarına rastlarsa bayramlık ve kurbanlık gibi hediyeler kız tarafına verilmektedir.

KÖYÜN EKONOMİSİ

TARIM: Tahıl olarak buğday arpa, fıy, yonca patates ekimi yapılmaktadır. Bunların tarımı traktör ve biçerdöver vasıtası ile sürülmekte ekilmekte ve hasat işleri yapılmaktadır.

HAYVANCILIK: Küçükbaş ve büyükbaş hayvan besiciliği yapılmaktadır. Köyde 3 adet tavuk çiftliği bulunmaktadır. Son yıllarda yaşanan kriz nedeniyle tavuk işletmeciliği uğraşın köylülerimiz zorluklarla karşılaşmaktadırlar.

ORMANCILIK: Köyümüz bir ova köyüdür. Ormanda ağaç kesim işlerini köylüye paylaşımla bu şekilde gelir elde edilmektedir. Köylü odun ve kereste ihtiyacını depodan ster hesabı alarak karşılamaktadır.

SANAYİ: Köyün içinde 60 kişiye iş istihdamı sağlayan kontrplak fabrikasının mevcut olduğu ve çalışıldığı yakın bir zamanda ise kapandığı bilinmektedir.

Köyümüzde marangoz atölyesinin bulunduğu burada da elle dövülen yoğurttan yağ çıkarmak için yayık imal edildiği, öküz arabasının tekerleri, öküz arabası, öküz boyunduruğu yapıldığı ise yeni teknolojiler sayesinde bunlar yapılmamaktadır.

Köyümüzün arazisini az oluşu ve geçim şartlarını ağırlaşması nedeni ile 1971 yılından itibaren şehirlere göç başlamış, İstanbul, Ankara, İzmit, Bolu bu şehirlerin başında gelmektedir. Köyümüzden göç eden aileler genellikle inşaat boyacılığı, inşaat kalıbı, kuru temizlemecilik, mobilyacılık gibi meslek dallarında çalışarak gelirlerini bu yolla temin etmektedirler.

DÜLGER KÖYÜNÜN 1. DÜNYA SAVAŞI VE İSTİKLAL SAVAŞINDA VERDİĞİ ŞEHİTLER

Sıra	Savaş	Cephe	Lakap	Baba	Kendi	Sınıf	Ölüm Yılı	Doğum Yılı	Ölüm Yeri	Askerlik Şubesi
1	1. Dünya	Çanakkale		Mehmet	Hali	Piyade er	22.04.1915		Sığındere	Gerede
2	İstiklal	Garp	Güvercin	Hali	Mehmet	Piyade er	31.08.1922		Mahmudiye Hastanesi	Gerede
3	1 Dünya	Çanakkale		Ahmet	Sezal	Er	02.08.1915	1304	Akbaş Has. Çanakkale	Gerede
4	1 Dünya		Defosmanoğlu	Bekir	Ahmet	Er	18.04.1915	1297		
5	1 Dünya	Çanakkale	Sakallıoğlu	Hüseyin	Akif	Piyade er	23.02.1915	1299	Secübayır Muharebesi	Gerede

GÜNEŞ VE YAĞMUR (*)

Mehmet SOLMAZ

ALBÜ Türk Dili Bölümü

Güne hükmetmekten kolay ne vardı;

Yağmur duasına çıksaydık dostlar!

(Sezal Karakoç)

İlkere kadar işleyen yağmurlardan, tortusunu yüreldere burakan sellerden sonra yüzünün en sıcak günleri yaşıyor. Tabiatla yaşanan bu olaylar toplumların ve milletlerin temelini teşkil eden kültür varlığı içinde, gelecek kuşaklara ulaşmak üzere yerini alıyor. Tıpla asırlar öncesinden çağımıza ulaşanlar, bugün bizi biz yapanlar gibi...

Kültür mirasımızın ve değerlerimizin teknolojiye, imnallere ve bilimsel cehalete yenik düştüğü günümüzde bazı yörelerimizde Türk dilinin ve kültürünün en eski, en güzel şekilleri yaşam savaşı vermektedir. Dörtdivan ilçesi de, bu açıdan dikkate değer mültesna yerlerden birisidir.

Dörtdivan'da Türk kültürünün en eski izlerini taşıyan birçok unsur hâlâ canlılığını devam ettirmektedir. Bunlardan bir kısmı gök cisimleri ve tabiat olaylarıyla ilgili duygu, düşünüş ve inanışları yansıtan öğelerdir ve yaptığımız derlemelerden burada anlatacağımız ikisi güneş ve yağmurla ilgilidir.

Güneşle ilgili olarak Dörtdivan köylerinden tespit ettiğimiz dil malzemesi çocuklar arasında yaşamaktadır. Güneşe bir canlı varlık hüviyeti veren çocuklar, bunların ardında kaybolan güneşin, tekrar gökyüzünde görünmesini ve yeryüzünü ısıtıp aydınlatmasını istediklerinde ona şöyle seslenmektedirler.

Güneş, Güneş;

Gün, Güneş!

Sıcak kapını aç da gel,

Soğuk kapını ört de gel!

Bulutlu günlerde güneşe, bu şekilde seslenen çocuklar; sıcağından bunalıp yağmur yağmasını istediklerinde ise kendi aralarında bir yağmur töreni düzenlerler. Tören sırasında

tekrarlanan sözleri sebebiyle bu törene "Göde Göde" adı verilmiştir.

Yağmur töreni için bir araya gelen çocuklar, öncelikle tören için gerekli olan yaklaşık 25 cm genişliğinde; 70-80 cm boyunda bir tahta temin ederler. Bu tahtanın ortasına, tahta genişliğinde çamur yerleştirirler ve yuvarlak bir şekil verirler. Sonra çamur halindeki bu toprağın üzerini kur çiçekleriyle süslerler ve tam ortaya dere kıyısından yakaladıkları bir kurbağa yerleştirirler. Tören için gerekli hazırlıklar tamamlandıktan sonra, üzerine çamur, kur çiçekleri ve kurbağa yerleştirdikleri tahtayı başlarının üzerinde taşıyarak köyün ya da yaylanın içine doğru yürümeye başlayan çocuklar hep bir ağızdan ve bağırarak şu sözleri söylerler:

Göde göde göt ola!

Evlerin önü sel ola!

Teknede hamur,

Arabada çamur.

Ver Allah'ım, ver,

Sicim(**) gibi yağmur!

Bu şekilde evlerin önüne gelen çocukların yanlarında taşıdıkları kaplara evlerden tereyağı, pirinç, bulgur gibi yiyecekler konulur. Bu arada törene köyün gençlerinden de katılanlar olur. Böylece gençler ve çocuklar bu sözleri söyleyerek bütün evleri doluşurlar. Çocuklar evlerin önünde bu sözü söyleyip yiyecek toplarken bazı evlerden çocukların ve gençlerin üzerine "su atılır". Bu hem beklenen yağmuru temsil eder hem de törene daha bir coşku ve neşe katmış olur.

Yağmur töreni bu şekilde köydeki veya yayladaki bütün evler gezilip bitirilinceye kadar devam eder. Sonunda toplanan yiyeceklerle yaylanın veya köyün uygun bir alanına gelinir. Burada köyün yaşlı kadınlarından birisi toplanan yağ ve pirinç ya da bulgurla pilav pişirir. Pilav yenildikten sonra tören sona erer...

(*) Bu derlemede Çetikören köyü merkez alınmıştır.

(**) Kalın ip

DEĞİŞEN DÜNYA

Ahmet KOÇAK

Bolu-Merkez, Koç İlköğretim Okulu

Türkçe Öğretmeni

Ormanlar tükendi, bir bir.

Kurudu deniz, göl ve nehir.

Dört duvar, dördü de demir.

Gözler yeşile hasret kaldı.

Ey Allah'ım bize eyle inâyeti!

Ne sadakat kaldı, ne riâyet.

Eskidendi ana-babaya itâat.

Büyükler saygıya hasret kaldı.

Kalmadı eski güzellik, değişti devir.

Terk edildi köyler, el üstünde şehir,

Zenginin sofrasında aş yerine zahir,

Fakirin kuru ekmeğine hasret kaldı.

Kan ve kin hangi yana baksak.

Yardım edecek yok el uzatsak.

Mazlumlar aldı, zalime tutsak.

Toplum huzura hasret kaldı.

Yollar yorgun devam etti vazifesine.

Yazıldı binlerce göç, tarih sahifesine,

Köyler boyun eğdi şehrin cazibesine.

Gurbetten sılaya hasret kaldı.

Meydanlarda sahte kahramanlar.

Her birinde bin türü yalanlar.

Aldandı onları dost sananlar.

İnsanlık önderine hasret kaldı.

Devir değişti, ömür kırsaldı.

Yalan dünyanın mumu azaldı.

Doğmadı güneş, rihan karardı.

Kâinat nura hasret kaldı.

İlçemiz Kaymakamlığına Mustafa Demirelli Atandı

Bir süredir münhal bulunan Dörtdivan Kaymakamlığına Mustafa DEMİRELLİ atandı.

DİVANKAV olarak kaymakamımıza hayırlı olsun diyor, yeni görevinde başarılar diliyoruz.

KAYMAKAMIMIZIN ÖZGEÇMİŞİ

03.05.1978 yılında Sakarya-Akyazı'da doğdu. İlk ve Ortaöğrenimini Akyazı'da ta-

manlayarak 1994 yılında A.Ü. S.B.F. Kamu Yönetimi bölümünde öğrenim görmeye hak kazandı. İlk yıl yabancı dil hazırlık okulunu başarıyla tamamlayarak 1999 yılında aynı fakülteden mezun oldu. 2000 yılında Kaymakam Adaylığı sınavını kazanarak Bursa Kaymakamı adayı olarak Mülki İdare Amirliği mesleğine giriş yaptı. Afyon-Dazkırı ve Sinop Dikmen ilçelerinde kaymakam

vekilliğinde bulundu. 87. Dönem Kaymakamlık kursunu başarıyla tamamlayarak 01.05.2003 gün ve 2003/4110 sayılı müsterek kararname ile Bolu ili Dörtdivan ilçesine Kaymakam olarak atandı.

Kaymakam adaylığı döneminde Milli Güvenlik Akademisini başarıyla tamamladı. İngiltere Leicester Üniversitesinde 7 ay süreyle yabancı dil eğitimi gördü.

Mustafa DEMİRELLİ
Dörtdivan Kaymakamı

Hemşehrimiz Veysel Tiryaki İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü Daire Başkanlığı'na Atandı

Osmaniye Vali Yardımcısı Yukarıdöğertli Hemşehrimiz **Veysel TIRYAKI** İçişleri Bakanlığı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü Daire Başkanı olarak atanmıştır. Hemşehrimitiz kutlar, yeni görevinde başarılar dileriz.

DİVANKAV

Hemşehrimiz Mustafa Aydınalp Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Özel Kalem Müdürü Oldu

Uzun yıllar bürokrasiyle özel kalem müdürü olarak hizmet veren ve son olarak Başbakanlık Müşaviri olarak görev yapan **DİVANKAV** Yönetim Kurulu eski Üyemiz, hemşehrimitiz **Mustafa AYDINALP**, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Özel Kalem Müdürlüğü'ne atanmıştır. Görevinde başarılar diliyoruz.

DİVANKAV

Yönetim Kurulu Üyemiz Yüksel Değercan TRT Yurt Haberleri Müdürlüğü Görevine Atandı

TRT Haber Merkezi'nde 10 yıldır muhabirlik görevini başarıyla sürdüren ve yaptığı çalışmalarla TRT'de takdir kazanan **DİVANKAV** Yönetim Kurulu Üyemiz **Yüksel DEĞERCAN** Şubat 2003 tarihinde TRT Haber Merkezi Yurt Haberleri Müdürlüğü görevine atanmıştır. Kendisini kutlar, çalışmalarında başarılar dileriz.

DİVANKAV

DİVANKAV'dan Eğitime Destek

Vakıf olarak eğitime verdiğimiz destekleri sürdürüyoruz. 2002-2003 öğretim yılında ilköğretimde değişik üniversitelerde okuyan ihtiyaç sahibi Dörtdivanlı 26 gencimize burs verdik. İleriki yıllarda imkanlarımız doğrultusunda ve siz hemşehrilerimizin katkılarıyla bu burs miktarlarını daha da artırmayı umuyoruz. İlginize teşekkür ederiz.

DİVANKAV

Köroğlu A.Ş. Turistik Tesislerinin Yapımı Halâ Gündemde

Yapı Kredi Grubu'na ait Köroğlu A.Ş. tarafından yapımı düşünülen Köroğlu Kapaklı mevkinde 2300 yataklı turistik tesislerin yapım projesi hala gündemdedir. Genel Müdür Muavini **Lütfi Bey**, en son yapılan görüşmede projenin gündemde olduğunu, kriz nedeniyle biraz geçtiğini ancak projenin mutlaka hayata geçirileceğini beyan etmiştir.

Gerede Bülteni'nin 8. Sayısı Çıktı

Gerede Kültür, Kalkınma ve Dayanışma Vakfı (GERKAV) tarafından yayınlanan Gerede Bülteni'nin 8. sayısı (Haziran 2003) çıktı. Bültekte Gerede ile ilgili muhtelif yazılar yer alıyor. Bülten, Strasbourg Cad. 18/18 Sıhhiye/Ankara adresinden temin edilebilir.

DÖRTDİVAN İLÇEMİZİN KÖY VE MAHALLERİMİZİN SORUNLARI

1 . Dörtdivan ilçemiz Ankara ve İstanbul arasında bulunmakta ve turistik bir bölge olan Kartalkaya'ya yakın bir mesafede bulunmaktadır. Ancak Gerede'ye 17 km Yeniçağ'a 7 km mesafede bulunan ilçemizde bu ilçe-lerde mevcut bulunan otoban girişi bulunmamaktadır. Oysa bu ilçelere yakınlığı dolayısı ile ilçemizde de otoban girişinin olması hiç de zor değildir. İlçemiz için Kartalkaya faktörünün büyük önemi vardır. Çünkü bu yolu kullananlar sayesinde ilçemiz canlanacaktır. Ayrıca yolu kullananlar Bolu yolu gibi dik ve engebeli değil, düz bir yol ve rahat bir ulaşım imkânına sahip olacaktırlar.

2 . İlçemizde otoban girişinin istenmesinin diğer bir önemi de; ilçemiz düz bir ova üzerinde kurulu bulunmakta ve yatırıma elverişli arazilerin bulunması yatırımcılara dikkatini çekmektedir. Ancak yatırımcılar ilçemize gerek Yeniçağ'dan gerekse Gerede'den ulaşılan yolu özellikle kış mevsimlerinde tehlikeli bulduklarından yatırım yapmaktan vazgeçmektedirler. Çünkü bu yollar virajlı ve dik olup bu yolları kış mevsiminde kullanmak imkansız duruma gelmektedir. Bu nedenlerden dolayı ilçemize yatırım yapılmasını ise genç nüfusumuzun iş bulmak için başka yerlere göç etmesine ve ilçe nüfusumuzun günden güne azalarak tekrar bir köy görünümüne kavuşmasına neden olmaktadır. Doğu bölgemizin canlanması ve sorunlarının giderilmesi için yatırımcılar teşvik edilirken konum itibarı ile metropol kentlerine yakın olan ilçemizin görmezden gelinmesi bizi üzmektedir.

3 . Dörtdivan yaylalarımız birer doğu harikası olup keşfedilmeyi beklemektedir. Yaylalarımıza dağ evleri yapıldığında en az diğer örnekleri kadar ilgi çekeceğini ve insanların yaylalarımızda tatil yapmaktan büyük zevk alacağını düşünmekteyiz. Yaylalarımız, çeşitli sosyal aktivitelerin yapılabilmesi açısından da çok uygun olduğundan yaylalarımızın tanıtımını yapılarak turizme açılması gerekmektedir. Bunun içinse destek beklemekteyiz. Yukarıda

ve burada belirtmiş olduğum nedenlerden dolayı otoban sorunu ilçemiz için büyük önem taşımaktadır. İlçemize yapılacak yatırımlar ilçemize canlılığını tekrar kazandıracğından, göç ederek başka yerlerde zor şartlar altında yaşayan halkımızı bölgeye çekeceğinden, ilçemizin hayâlet bir ilçe haline gelmesi için gereken yardımları acilen beklemekteyiz.

4 . Dörtdivan'da köylerde yaşayan halkımızın evlerine su bağlanarak bu insanların rahat yaşamaları esas alınmıştır. Ancak bazı köylerimizin suları sondajla çıkarıldığından bu kullananlara yüklü elektrik faturası gelmesine yol açılmaktadır. Gelen bu faturaları ise köylerde yaşayan halkımızın bu nedenle suları kesilmektedir. İnsanların su olmadan yaşamaları devam ettirmeleri zor olduğundan mağdur olmaktadır. Bu nedenlerden dolayı köylerimizdeki su sorununun sondajsız yöntemle çözülmesi için su kaynaklarımızdan köylerimize su getirilebilmesi için gerekli çalışmalar yapılması gerekmektedir.

5 . Bazı köylerimizin kanalizasyon işleri buralardaki toprağı kis toprak olması nedeni ile tamamlanamamıştır. Bu köylerde yaşayanlar ise fakir olduklarından toprağı kendi olanaklarıyla kazınmamaktadır. Kanalizasyonu bitmeyen köylerimizin tesbitini yapılarak buralarda bulunan kis toprağı kazılması için kazıcı makine temin edilerek sıra ile bu köylerde bu işlerin bitirilmesi gerekmektedir.

6 . İlçemiz köylüleri geçimlerini hayvancılık yaparak temin etmektedirler. Ancak yaz mevsiminde tarlalar ekili olduğundan hayvanlar otlatmaya çıkarılamamaktadır. Bu durumda da hem hayvanlar hem insanlar mağdur olmaktadır. Yaylalar ise otlatma açısından çok uygun olmakla birlikte elektrik bulunmadığından köylerin ortadaşa kullandığı yaylaların tesbitinin yapılarak hayvanların daha iyi otlatma ve su alanları içinde yetiştirilmesini sağlamak için yakın yaylalara elektrik hattı çekilmesini istemekteyiz. Bunun için de birkaç köy olarak bu hususta müracaat etmiş olup, bu

konunun üzerinde durularak taleplerimizin gerçekleştirilmesini istemekteyiz.

7 . İlçemiz tavuk yetiştiriciliği açısından zengin bir durumda olup tavuk yetiştiriciliği yapanların sayısı oldukça fazladır. Bu durum şirketleri yeterince zenginleştirmiştir. Tavuk yemlerini dışardan almak yerine ilçemizde bu yemlerin üretimini yapılabilir ve bir kesime kurularak tavuktan elde edilen gelirin ilçemizde kalması sağlanabilir. Bu durumda ilçe nüfusumuzun çoğalarak ekonomik yönden kalkınmasına büyük ölçüde yarar sağlanış olur.

8 . İlçemizde patates yetiştiriciliğinin büyük bir önemi vardır. İnsanlar tolanlık ve yemeklik olarak patates yetiştirmekte ve bunlar ilçe dışına satılmaktadır. Patatesin ilçemizdeki bu önemi nedeni ile saklamak üzere bir soğuk hava deposu kurulabilir. Ayrıca ilçemizde patates sakıtısı yapılmadığından bir cips fabrikası bile kurulabilir.

9 . İlçemiz tarım ve hayvancılık açısından uygun bir bölgede bulunduğu ve üzerinde durulduğunda çok çeşitli ürünler yetiştirilecek ve cins hayvanlar üretilebilecek konumu nedeni ile Tarım-Hayvancılık yüksekokulu açılabilir.

İlçemizin modern bir görünüme kavuşması ve ekonomisinin düzelerek göçün önlenmesi açısından acilen çalışmalar yapılması gerekmektedir. Başka ilçeler ellerindeki kaynakları kullanarak ve aldıkları destekle kendilerini geliştirdikleri halde biz neden yerimizde saymaya devam edelim. Bizim şirin ilçemiz de neden kaderini değiştirensin. Bu konuda devlet büyüklerinden ve yatırımcılardan destek beklemekteyiz. Politikacılarımızın sesimizi duyarak, ilçemizi kalkınmada öncelikte yöreler kapsamına almaları hususunda ayrıca yardımlarını beklemekteyiz.

DÖRTDİVAN KÖY VE MAHALLE
MUHTARLARI YADR. VE DAYN.
DERNEK BAŞKANI
CELAL KADIOĞLU

Dörtdivan Köroğlu 7. Yayla Şenliği 6 Temmuz'da

İlçemizin Sayık Köyü'nde doğduğu belgelerle bilimsel olarak ispatlanan, 16. yüzyılın sonu ile 17. yüzyılın başlarında yaşadığı belirlenen ve ünü tüm Dünyaya yayılarak hakkında birçok rivayetler bulunan saz şairi ve halk kahramanı Köroğlu'nu ve ilçemizi tanıtmak, birlik, beraberlik ve dayanışmayı sağlamak amacıyla her yıl Dörtdivan Kaymakamlığı ve Belediye Başkanlığı ile Dörtdivan Köroğlu Kalkınma ve Dayanışma Vakfı (DİVANKAV)'nın ortaklaşa düzenlediği Dörtdivan Köroğlu Yayla Şenliği'ni bu yıl 6 Temmuz 2003 tarihinde Amanlar Dağı - Karapınar Yaylası'nda gerçekleştireceğiz.

Kültürümüzü genç nesillerimize tanıtmak ve hemşehrilerimizi birbirleriyle kaynaştırmak arzusu içindeyiz. Şenliğimize; Dörtdivan İlköğretim Okulu

Yöresel Halk Oyunları Ekibi, Mehter Takımı, Türk Hava Kurumu Paraşüt ekibi, Halk Müziği Sanatçıları, Bolu İzzet Baysal Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü Bolu Yöresi Halk Oyunları Ekibi ve Türk Halk Müziği Korusu, Türk

Halk Müziği Sanatçısı Orhan Hakalmaz katılacak.

Şenliğimizin programı şu şekildedir:

PROGRAM

6 TEMMUZ 2003 PAZAR

DÖRTDİVAN

(Amanlar Dağı - Karapınar Yaylası)

- İstiklal Marşının Okunması ve Saygı Duruşu
- Açılış Konuşmaları
- Mehter Takımı
- Yöresel Halk Oyunları (Dörtdivan İlköğretim Okulu)
- Bolu İzzet Baysal Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü
  - Bolu Yöresi Halk Oyunları Ekibi
  - Türk Halk Müziği Korusu
- Türk Hava Kurumu Paraşüt Gösterisi
- Türk Halk Müziği
  - Orhan Hakalmaz
- Yöresel Müzik
- Sürprizler

6. Dörtdivan Köroğlu Yayla Şenliği Aşamız: Etem Sağlam

01.07.2001 tarihinde yapılan Dörtdivan Köroğlu 5. Yayla Şenliği'nin ağıası Etem Sağlam, 30 Haziran 2002 tarihinde yapılan 6. Köroğlu Yayla Şenliği'nin de ağıası oldu.

Şenlikte yapılan ağıalık açık arttırmasına, en fazla desteği veren hemşehrimiz Etem Sağlam aynı zamanda Divan Isıcam firmasının da sahiplerindendir. Ağa seçilen hemşehrimize DİVANKAV olarak katkılarından dolayı teşekkürlerimizi sunuyoruz.

DÖRTDİVAN KÖROĞLU 6.YAYLA ŞENLİĞİ MUHTEŞEM OLDU

Dörtdivan Kalkınma ve Dayanışma Vakfı (DİVANKAV) olarak her yıl düzenlediğimiz "Dörtdivan Köroğlu Yayla Şenlikleri"nin altıncısını Amanlar Dağı - Karapınar Yaylası'nda yaptık.

Bütün imkansızlıklara ve ülkemizdeki ekonomik krize rağmen katılımın fazla olduğu şenliğimiz oldukça eğlenceli geçti. Asıl amacı yurdun dört bir yanına dağılmış olan hemşehrilerimizi yılda bir kez olsun bir araya getirerek; hem onların eğlenmelerini hem de kaynaşmalarını sağlamak olan şenliğimiz bu amacına ulaşmış gözüküyor. Zira şenlikte bir araya gelen binlerce insanımız, hasret gidermenin yanı sıra dinlenme ve eğlenme fırsatı da bulmuş oluyor.

Şenlikte TRT'nin Türk Halk Müziği sanatçıları **Orhan Hakalmaz** ile **Gamze Nur** birbirinden güzel türküler seslendirerek dinleyenlere müzik ziyafeti yaşattılar.

Ayrıca aşıklar **Aşık Zeki Erdali** ile **Aşık Kul Nuri**'nin sazlarıyla yaptığı atışmalar söyledikleri deyişler şenliğe ayrı bir renk kattı.

Şenlikte ilgi çeken bir başka alan ise at yarışları idi. Gerede At (Binicilik) kulübü üyelerinin gerçekleştirdiği yarışta dereceye girenlere vakfımız tarafından ödül verildi.

Sonuçta Dörtdivan insanı büyük şehirlerin gürültü ve stresli ortamından bir gün olsa bile kurtulmuş oluyor. Köroğlu Dağları'nın temiz havası ve buz gibi suları bütün olumsuzlukları silip atıyor insanımızdan. Tâ ki takvimler bir sonraki şenliği gösterece kadar.

Hemşehrilerimiz İftar Yemeği'nde Buluştu

Valaf olarak düzenlediğimiz iftar yemeklerimizin sekincisini Dörtdivan'da verdik. Katılımın fazla olduğu yemekte, birlikte olmanın verdiği manevi mutluluk göze çarpıyordu.

Hemşehrilerimizin böylesine anlamlı bir yemekte buluşması elbette huzur vericiydi. Yemeğin ardından yapılan sohbetler ve kısa konuşmalarda konu hep Dörtdivan'dı. Böylelikle insanımız ortak değerlerin çevresinde toplanmış oluyor. Zira verilen iftar yemeğinin asıl amacı da Dörtdivan insanını kaynaştırmaktır.

Geçtiğimiz yıl Dörtdivan'da verdiğimiz iftar yemeğinden görüntüler.

BOLU VE İLÇELERİ TANITIM GÜNÜ

"Her yer Bolu gibi yeşil olsun"

Bolu Kalkınma ve Tanıtma Vakfı öncülüğünde Bolu ve İlçeleri turizmi potansiyelinin tanıtımı çalışmaları kapsamında yöresel ürünlerimizin sergilendiği kermes, 19 Nisan 2003 Cumartesi günü SSK Genel Müdürlüğü'nün Ankara Mithatpaşa Caddesi'ndeki Konferans Salonu'nda düzenlendi.

Bolu, Dörtdivan ve diğer ilçelerimizin standlarında sergilenen el ürünlerimiz ziyaretçilerin beğenisini kazandı.

Bolu Valisi, Milletvekilleri, Belediye Başkanları ve güzide bir misafir topluluğun katıldığı kermes geçesinde de tabiat güzelliklerimizin örneklediği slayt gösterimi, folklor ekibinin oyunları ve Bolu Kalkınma ve Tanıtma Vakfı Türk Sanat Müziği topluluğunun verdiği konserle coşkulu saatler yaşandı.

Ayvadibi Şifalı Suyu ve Çamuru

Yağbaşlar Köyü Mursallar Mahallesi Muhtarı **Salih BAYKARA**'nın çabasıyla Asarlar Höyüğü yakınında şifalı su ve çamur için banyo yeri yapıldı.

Ayvadibi Şifalı Suyu ile ilgili anlatılan hikâye ise şu olaya dayanıyor: Geçmişte **A. Ümmî Kemal Hazretleri** Mursallar mevkiinden geçerken öğle namazını kılmak için su arıyor, bulamıyor. Bu mevkide asasını yere batırıyor ve buradan şifalı su çıkıyor.

Günümüzde bu suyun ve çamurun cilt hastalıklarına iyi geldiği ve şifa bulanların olduğu belirtiliyor.

BASINDA DÖRTDİVAN KÖROĞLU YAYLA ŞENLİĞİ...

Yayla Bayramlarında Milli Takım Coşkusu

Köroğlu'na şenlikli anma

● Halk kahramanı Köroğlu, bu yıl Ethem Düzenlenen Köroğlu'nu Anma ve Yayla Şenliği ile anıldı. Ansan Dede Karapınar Yaylasındaki şenliklerde Orhan Hakkıoğlu ve ailesinin yönlüğünde Türküleri ve dansları coşturdu. Birlikte kılınan kütüğü Köroğlu'nu Anma ve Yayla Şenliği bu yıl da coşku ile kutlandı. Şenliklerde Köroğlu'nu semai eden alkış yapıldı. Gösterilerle birlikte katılımcıların eğlenildi. (DHA)

4. Sayı 1000 Haber BOLU

Yaylalarda milli takım coşkusu

Köroğlu şenliğinde izdiham

Köroğlu Destanı

Azerice'den çevirip uyarlayan
İsa Öztürk

Desenler: Mehmet Ulusel

711

KÖROĞLU DESTANI

Azerice'den çevirip uyarlayan: İsa Öztürk
Desenler: Mehmet Ulusel
Adam Yayınları, 488 sayfa, Mart 2003

John Wayne meğer Köroğlu'ndan esinlenmiş!

KOVBOY filmlerinin en önemli yıldızı hiç kuşkusuz John Wayne'dir. Wayne, 1979 yılında yaşamını noktalayan bir dekol aldı. Yaklaşık 250 filmle Hollywood'un gelmiş geçmiş en büyük oyuncularından biri olarak kabul edilmektedir.

Genç kuşakların ekranlar yoluyla tanıdığı bu "kovboylar piri"nin yaşamında, Türk folklorunun en önemli karakterlerinden olan Köroğlu'nun önemli bir yeri vardı.

Wayne, basınının geçmişteki ustalarından Hikmet Ferudun Es ile yaptığı bir söyleşide, dünya folkloruna, özellikle at ve atçılık ile ilgili esanelelere büyük ilgi duyduğunu belirtir ve "Benim Türkiye'de çok önemli bir dostum var. Hatta üstadam. Dünyanın en büyük süvarisi" der. Hikmet Ferudun, şaşkınlıkla dinlerken ünlü oyuncu devam eder:

"O, benim bugün filmlerde yaptığımı, yüzlerce yıl önce yaşayan

JOHN WAYNE

Atilla Gümüş'ün arşivinden GÜMÜŞ YILLAR

bir. Dağların atlı bekçisi; Köroğlu. Bugünkü kovboy hikayelerinin hemen hepsi, bir 'Bolu Beyi ile Köroğlu' öyküsüdür. Utah'taki Salt Lake City Üniversitesi'nde Köroğlu üzerine büyük incelemeler yapıldığını, hatta bir kitabın ders olarak okutulduğunu biliyor musunuz? Bu kitabı Profesör Joseph S. Jacobson yazmış. Benim merakımı bildikleri için bir tane de bana gönderdiler. Ayrıca Köroğlu ile ilgili bir başka kitabı da bizzat satın aldım."

Köroğlu'nun Kır Atri'nin, bir çok kovboy filmindeki "yıldız at" kavramıyla çakıştığı da vurgulayan Wayne, ertesi gün Joseph S. Jacobson'un yazdığı Köroğlu kitabının bir kopyasını Hikmet Ferudun Es'e gönderir.

KÖROĞLU

ŞAMANDAN AŞIKA, ALPTAN ERENE

PROF. DR. FUZULİ BAYAT

KÖROĞLU

ŞAMANDAN AŞIKA, ALPTAN ERENE

Yazar : Prof. Dr. Fuzuli BAYAT

Akçeğ A.Ş. Yayını, 176 sayfa, Ankara 2003

Kitabın önsözünde yazar Fuzuli Bayat "Birçok varyant ve versiyonu bulunan Köroğlu Destanı hemen hemen bütün Türk halklarının edebiyatında (Ayrıca Kürt, Arap, Tacik, Gürcü, Ermeni folklorunda da Köroğlu Destanı ifade edilmektedir.) mevcuttur. Sözlü geleneğe, tam dört asırdan fazladır ki, fade edilen Köroğlu Destanı aşık edebiyatımızın en değerli ve en önemli parçasıdır. Şimdiye kadar Köroğlu on üç halkın edebiyatında yazılı şekilde mevcuttur. Bu abidenin muhteşemliği bütün varyant ve versiyonları bir araya getirdiği zaman daha açık şekilde sezilir. İşte, bu eserde Köroğlu Destanı'nın yayınlanan bütün kitaplarını, aynı aynı kollarını bir araya getirmeye çalıştık ve tek bir Köroğlu Destanı oluşturduk. Bu destanla ilgili yazılmış eserlerin çok büyük bir kısmını inceleyerek ve sonunda halk edebiyatı araştırmalarında kullanılan yeni bakış açılarından yararlanarak destanın esasını oluşturan ögeyi ortaya çıkarmaya çalıştık. Ancak Türk dünyasının ortak malı olan Köroğlu fenomenolojilerini açıklığa kavuşturmak, doğal olarak 19. yy. ortalarında bilim adamlarının dikkatini çeken ve çeşitli yönlerden, çok sayıda araştırmaya neden olan bu muhteşem destan hakkında yeni bir fikir söylemek de zordur." demektedir.

KÖROĞLU

Abdulkadir Gül -
Necdet Keleşoğlu -
Uluk Güneş tarafından
İngilizce olarak
hazırlanan eserde
Köroğlu Destanı
anlatılıyor. 88 sayfa
olan eser Yaprak
Kitabevi yayını.

